

Domoljub

V Ljubljani 6. septembra 1944

57 - Štev. 36

Dokler narod ne umre!

Dasi je komunizem sovražnik vsake državne oblasti, vendar si povsod na vso moč prizadeva, da bi se do te oblasti dokopal. S pomočjo državne sile namreč hoče hitreje uresničiti svoj končni namen: ustvariti svojo komunistično brezrazredno družbo. Komunizem sam uči: ko se bo to zgodilo, »bo sedanja država nujno prenehala biti.« Dokler pa tega ni, pravijo komunisti, »nujno potrebujemo države kot svoje najuspešnejše in najbolj splošno sredstvo za dosego svojega namena.« — Tako nas jasno poučuje sv. Oče.

To vidimo tudi v dejanja: komunisti silno radi silijo v državno vodstvo. Kajpada se spočetka delajo za nedolžna jagajeta ter tajijo svoj komunizem kar se da. Kot zakrinkani komunisti potem v visokih državnih službah delajo nered, zmedo, povzročajo krivice. Vse to pa tako zakrinkano opravljajo, da jih nihče ne more prijeti, pač pa s tem državno oblast kar se da izpodkopujejo. To smo kar jasno videli že v Jugoslaviji.

Ko začno bolj javno nastopati, si radi prilaste nekako prvenstvo v domovinski ljubezni, kakor so pri nas napravili z »osvobodilno fronto slovenskega naroda«. To je kajpada grda pokveka, ker komunizem ne pozna ljubezni do domovine in naroda. To je grda socialna laž in zgodovinska ponaredba. Služi pa komunistom za lov na kaline. To nas uči vzgled Nemčije po svetovni vojni, vzgled Rusije, Francije, Italije, Spanije, Mehike in zdaj naš žalostni vzgled, ko so kričali, češ »da se bore zoper okupatorjace, v resnici pa so s cesarskimi oficirji in policaji pod eno odeljo na tistem sodelovali, ko zdaj na Goriškem skupaj z italijanskimi komunisti ubijajo poštene Slovence, ko enkrat govorijo zoper »smrkavega kraljace, drugič pa spet razlagajo, da so prav za prav oni edina vojska »kralja Petra«. Vse to skupaj pa je ena sama komunistična izdaja svojega naroda, kakor jo nrekuje osrednja komunistična partija v Moskvi, ki se na ta način bori »za ustanovitev Svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik«. To je glavni namen.

Tega glavnega namena pa komunizem ne more doseči, dokler ne bo konec posameznih držav, kar pa se ne da doseči drugače kakor z uporom zakoniti oblasti, z uporom lastni domovini. V ta namen jim je vojska kar dobrodošlo sredstvo. Nikakor ni čudno, če so ob znanem beograjskem puču leta 1941. po beograjskih ulicah nosili rdeče zastave. S tistim pučem so namreč Jugoslavijo vrgli v vojno, zdaj pa se gredo njene osvoboditeljace. Vse to pa je brezvestno sredstvo za dosego glavnega namena: najprej je treba razdrobiti posamezne narodne države.

Prva stopnja je pri tem, da ustanavljajo posamezne manjše sovjetske republike. Te male sovjetske republike se potem zlijejo v večje, potem v še večje, dokler se vse ne zlijejo v eno samo veliko svetovno sovjetsko republiko, kakor se vode končno zlijejo v svetovno morje, kjer Sava preneha biti Sava, ko Soča ni več Soča ter ko celo Donava in Volga izgubita svoje ime in vode. Tako je končno postavljen temelj novi brezrazredni komunistični družbi.

Kje smo zdaj mi Slovenci? Kočevsko slovensko sovjetsko republiko smo že imeli. To je bilo kmalu konec. Zdaj pravijo, da delajo jugoslovansko, ki pa le čaka, kdaj jo bodo spremeniili v balkansko, nato v rusko in nazadnje v svetovno. Skozi vse te jarme bi moral še slovenski narod, dokler ne bi umrl v svetovni brezrazredni komunistični družbi.

Tega pa Bog in narod ne bosta dopustila.

Bog daj dosti krompirja!

Vojni dogodki preteklega tedna

Trdi boji na Francoskem

Zadnji teden se na francoskem bojišču razvija trdo obračunsko premikajoče se vojskovanje, kakor naglašajo nemška uradna poročila:

Dne 25. VIII.: Zahodno od Rouena je sovražnik močno napadel nemške zaščitne čete na južnem bregu reke Seine, pa je bil povsod odbit. — V Parizu so se posamezna nemška oporišča še dalje žilavo upirala ter ustavila sovražne napade. — Južnovzhodno od Pariza je sovražnik odrinil nemške čete v ogorčenih bojih proti spodnjemu teku reke Marne. — Sovražnik je pozval posadko trdnjave Brest, naj se vda. Toda nemška posadka je poziv odklonila, nakar je sovražnik hudo napadel, pa je bil odbit. — Nemški premiki v dolini reke Rodan potekajo po načrtu. Sovražnik je poskusil, da bi od vzhoda prišel na to cesto, pa se mu ni posrečilo.

Dne 29. VIII.: Ob spodnjem teku reke Seine so Nemci glavino svojih čet umaknili na severni breg reke. Sovražni sunki severnozahodno od Pariza so bili zadržani, pač pa so po večdnevem hudem boju nemška oporišča v Parizu podlegla sovražni premoči. — Ob Marni so se razvili hudi boji. Tu bi sovražnik rud med Chalonsom Chateau Thierryjem udaril proti severu. — Junška posadka v Marseilleu se še upira. — V dolini Rodana so se nemške čete na povelje premaknile proti severu.

Dne 30. VIII.: Ko so nemške divizije sedemkrat odbile sovražne napade ob Seini severnozahodno od Pariza, so se umaknile na nove postojanke ter izpraznile tudi mesto Rouen. — Amerikanci hudo napadajo med Parizom in Reimsom ter so se v južnem delu mesta Soisson razvili hudi boji. Motorizirani sovražni oddelki so dosegli okolice mesta Chalons ob Marai, kjer so zdaj hudi boji. — V dolini Rodana so nemške zaščitnice odbile vse sovražne napade. — Na francosko-italijanski meji v visokih Alpah so nemške čete po boju s teroristi in ameriškimi izvidniki spet zavzele mesto Briancon.

Dne 31. VIII.: Severno od Pariza je bil ustavljen sovražni pritisk na nemške odmikalne premike. Pri kraju Beauvaisu so Nemci prešli v protinapad. — Hudi boji so na črti Laon—Reims, kjer se je sovražniku posrečilo, da je napredoval proti severu in severozahodu. — Razbit je bil sovražni pritisk na mesto Valence v dolini Rodana.

Dne 1. IX.: Pod hudim sovražnim pritiskom so se nemške čete v severni Franciji pomaknile na reko Sommo. Po hudem boju se je sovražnik polastil mesta Amiens ter vdrl dalje proti severu in severozahodu, nakar so Nemci začeli protinapade. — Hud sovražni pritisk je tudi na črti Laon—Rethel proti severu. — Od Chalonsa je sovražnik sunil proti vzhodu ter prekoručil južni del Argonskega pogorja ter na široki črti pritisnil proti reki Meusi. — Po silnih bojih so nemške čete popoldne izpraznile mesto Verdun. — Pri Brestu so spet spodleteli vsi sovražni napadi. — V dolini Rodana so hudi obrambni boji pri Valenci.

Dne 2. IX.: V severni Franciji nemške čete na bojišču od področja pri Verdunu do Arrasa bijejo še vedno hude obrambne boje. Z žilavimi in ogorčenimi protinapadi vedno znova ustavljajo ali razbijajo sovražne oklepniške sile. Ko se je ponesrečil prvi veliki napad na trdnjavo Brest, je sovražnik včeraj znova napadel zahodno krilo trdnjave, je pa bil spet odbit ter je imel posebno visoke izgube. — V Rodanovi dolini se sovražniku včeraj ni posrečilo, da bi okoli Valence prehitel nemške premike. — Ladje nemške vojne mornarice so pred francosko obalo potopile dve sovražni prevozni ladji s 15.000 tonami. — Nemške mornariške baterije so s te strani Kanala obstreljevale s dobrim uspehom južna angleška mesta.

Novi sovražni velenapadi v Italiji

Tukaj se je sovražnik moral ustaviti pred močnimi nemškimi postojankami na Apeninih. Poročila se glase:

Dne 28. VIII.: Na zahodnem delu ob reki Arno kakor tudi na vzhodnem ob jadranski

obali je sovražnik zaman poskusil z močnimi napadi.

Dne 29. VIII.: Na jadranskem odseku je sovražnik močno napadel ter je kljub velikim izgubam le malo napredoval.

Dne 30. VIII.: Večji boji so bili le na jadranski obali, kjer so dopoldne bili odbiti silni sovražni napadi.

Dne 31. VIII.: Na jadranski obali je sovražnik na široki črti začel svoje velenapade, v katerih je porabil vso letalsko, topniško in oklepniško silo. Podpirala ga je tudi vojna mornarica. — Pri kraju Urbino in Pesaro so se mu sicer posrečili krajevni vdori, toda nemški protinapadi so mu razbili napadne čete. V dveh vdorih mestih južnozahodno od Pesara se silni boji še nadaljujejo.

Dne 1. IX.: Na jadranski obali so se nemške čete ves dan branile pred najhujšimi sovražnimi napadi, ki so še vedno naraščali. V hudih bojih se je sovražniku ponekod posrečilo vdreti v nemško bojno črto, ni pa mogel doseči zaželjenega predora. Nemške čete so zajezile krajevna vdorna mesta in uničile 51 oklepnikov.

Dne 2. IX.: Na jadranskem odseku je sovražni velenapad včeraj še bolj narastel po svoji silovitosti. V hudih bojih, v katerih je sovražnik imel posebno velike izgube, so nemške divizije odbile vse napade, razen enega krajevnega vdora, ki pa so ga zajezile. S tem so dosegle nov popoln obrambni uspeh. V teh bojih so nemške čete včeraj uničile novih 56 sovražnih oklepnikov. — V zaledju so nemške čete v čistilnih nastopih od 26. do 31. avgusta uničile 994 teroristov.

Prebijalni boji v Romuniji

Na vzhodnem bojišču so sovjetski napadi bili sicer brezuspešni, vendar je položaj za nemške čete na jugu postal težaven, ko je romunska vojska zaradi izdaje kralja Mihaiela Nemcem padla v hrbet. Zaradi tega so za nemško vojno vodstvo tukaj nastale nove naloge, ki jih je spretnost vodstva in junaštvo čet dobro rešilo. Poročila se glase:

Dne 28. VIII.: V Romuniji so nemške čete na obeh straneh spodnjega Pruta v hudih prebijalnih bojih. Sovražnik je prekoručil reko Seret ter zavzel mesto Foksani, kjer je v hudih bojih izgubil mnogo oklepnikov. — Na vzhodnih Karpatih je sovražnik poskusil vdreti na Madžarsko, kjer pa so ga nemške in madžarske čete v protinapadih vrgle nazaj. — Drugod je bil sovražnik povsod zavrnjen.

Dne 29. VIII.: Ob Prutu je sovražnik napadal z vseh strani. Ob Seretu je po hudih bojih padlo mesto Buzau in sovražne roke, pri čemer je bilo uničenih 27 sovražnih oklepnikov. V južnem delu Karpotov so hudi boji s prodirajočim sovražnikom. — Od Karpotov do Finskega zaliva so bili odbiti vsi sovražni napadi.

Dne 30. VIII.: Pri Buzau in v dolini Bistrice v Romuniji je bil sovražnik s protinapadom vržen nazaj, ko je predrl čez obmejne prelaze na madžarska tla. Tudi drugod ni imel uspehov.

Dne 31. VIII.: Sovražnik huje pritiska proti Ploestiju. Na južnovzhodni meji Sedmograške so bili znova razbiti boljševiški napadi. Sicer pa so bili hujši boji le severnozahodno od Varšave, kjer je bil preprečen sovražni predor proti temu mestu ter uničenih 24 oklepnikov.

Dne 1. IX.: Zdaj se je posrečilo stružiti bojno črto od Finskega zaliva do Karpotov. — Zanje daj so Nemci zadajali sovražniku takaj hude udarce ter z močnimi protisunkmi izjalovili sovražne napade. Pri tem je sovražnik izgubil vsega skupaj 4200 oklepnikov, 5000 topov in 13.000 ujetnikov.

Dne 2. IX.: V vzhodnih Karpatih so nemške planinske čete v hudih bojih krvavo odbile sovjetske napade. Ob Visli smo sovražnika vrgli nazaj. — Severovzhodno od Varšave je sovražnik tudi včeraj skušal prebiti, toda nemške čete so imele popoln obrambni uspeh ter so uničile 47 oklepnikov. — Meseca avgusta je nemško letalstvo na vzhodu uničilo 1574 sovražnih letal.

Prvo grško društvo za izdelovanje filmov so osnovali nedavno v Atenah.

V romunski Bukarešti imajo šolske počitnice že od 1. aprila t. l.

V Rimu je vedno več ponorejenih bankovcev; Bonomijeva vlada hoče izdati nove, stare pa razveljaviti.

7.443.373 knjig je prinesla peta zbirka knjig za nemške vojake. Za vojaške knjižnice so nabrali Nemci tekom vojne že 43 milijonov knjig.

Zaradi pomanjkanja prevoznih ladij bodo morali tri petine letošnje letine banan v Zapadni Indiji uničiti.

Posebna brigada grške vojske je prizadejala na italijanskem bojišču hude izgube angleško-ameriškim četam.

Smrekovo lubje zbira tudi letos v vseh nemških okrajih.

Za novega braziljskega zunanjskega ministra je bil imenovan Leso Vallozzo.

150 generalov in višjih častnikov je poslala v taborišča italijanska Bonomijeva vlada.

Velike številke sovjetskih filmov je prišlo zadnje dni v sasedeno Italijo.

Ker rudarji že dva meseca stavkajo, je predsednik Roosevelt odredil državno zaplenitev več antracitskih rudnikov na področju Philadelphije.

80 milijard so dosegle branilne vloge v nemških denarnih zavodih.

56 smrtnih žrtev, največ otrok, je povzročilo zrušenje nekega angleškega bombnika na šolo v angleškem Lancashireu.

Zaradi nedovoljene špekulacije je bil obsojen pred izrednim sodiščem v Novari na smrt bivši senator grof Rossini de Wallgrande.

Najmanj 1000 letal je oni dan preletelo švedski zračni prostor in s tem kršilo švedsko nevtralnost.

Zaradi zaposlitve v oboroževalni industriji so se morale javiti vse služkinje na področju Nemčije.

3500 mož in dve tretjini bojnih ladij so že izgubili grški mornarji, odkar so v angleški službi.

Od pričetka japonskih veleofenziv v pokrajini Hunan in Honan so Japonci onesposobili 42 čungkingških divizij, od teh je bilo 9 popolnoma uničenih, 17 razbitih in 8 močno prizadetih.

Izgube Sovjetov v zadnjih desetih dneh njihove poletne ofenzive na Visli so: najmanj 534 oklepnikov in napadalnih topov, 503 protitankovskih topov in nad 100 navadnih topov.

V Rimu je prišlo do spopada med udeleženkami procesije in nekimi komunističnimi nastopom. Čudna zavezniška »osvobodilna« politika.

V desetih minutah je mala skupina domobranskega majorja Križa potolkla pri Catezu 29 tolovajev in zaplenila 3 lahke minomete, 3 strojnice in večje število pušk.

V prvih šestih mesecih ob koncu vojne bo brezposelnih v Evropi in Ameriki pet milijonov ljudi, računajo v Ameriki.

50.000 lesenih hiš bo v bodoče letno izvozila tozadevna švedska ustanova.

Zavezniška letala so priletela pretekli teden na Slovaško in obsipala vasi in polja s bombami. Velika škoda in številne človeške žrtve.

Skoraj 8000 izstrelkov »V te je že« doslej zadelo London in okolice.

Sovražni letalci so 26. avgusta s bombami in s strojnimi napravili veliko škodo zgodovinskemu hrvaškemu mestu Dubrovniku.

V krste z zlatom okrašen pridejo boljševiški komandanti in politkomisarji, ostali tolovaji pa v rakve iz neobdelanih desk. Tako je komunistično »tovarištvo«

Tito je poslal boljševiškim Poljakom »bratske pozdrave«. »Gliha vkup štriba«

Sovjetski list »Vojna i rabočiji klase« v uvodniku napada politiko švedskih delavskih organizacij.

NESREČNA LJUBEZEN- DAKIJA „JUNAKA“

Kaj se beli vrh gore zelene?
Ali sneg je? Ali so labodi?
Kje bi sneg bil: saj so pasji dnevi!
Kje labodi: v gozdu ni teh ptičev!
Niti sneg je, niti so labodi,
ampak Belec Dakija »junaka«.
Glej, k drevesu stopa nizek dedec,
ves kosmat mu obraz je grdi.
S prsti seže po konopcu močnem,
ki z njim konj k borovu je privezan.
Ko konopec bil že odvozljan je,
krepko dedec sedla se oprime,
da bi laže nogo vtaknil v streme,
kajti noga mu je čudno kratka.
Kdo ta mož je, ki tako se muči?
Nihče drugi, kakor Daki »hrabric«.
Ne le kratka noga, tudi glava
hudo dela Dakiju težave,
da povzpeti v sedlo se ne more.
Vasovat bil šel je k Margareti,
ki polit je komisarka vrta
»prve čete, druge divizije«.
Kaj »junakomc« že srce zavdala
s svojimi je fari Margareta!
tudi Dakiju v srce zletela
strašna Amorja bila je strela,
ko se prvič srečal je z očesom
Margarete, vrle komisarke.
Kaj bilo poslej mu mar je slavo
tolovajske, kaj so mu obeti,
da utegnē še »maršalec postati,
da podelil »očec mu bo Stalin
vse »rdove« »Leninc in pa »Nevskic
in »Kutuzovc in »Suvorovc krasni
se blesteli bodo mu raz prsi,
če bo rešil Kidriča pogube
in Kardelja, Belberja in Pusa
Koebeka in njega ženo dično.
Vse to Dakija prav nič ne gane,
ker le eno pije mu možgane,
v sonca žaru, v lune luči hladni.
Tuhta Daki, kaj stori naj vendar,
da pridobil bi si Margareto,
ki bila doslej je »strašno hladna,
kadar jo povabil je na sejo.
»Saj ni čudno, Margareta ljubečk
zajčji komandir je gizdalinec
prve čete, druge divizije!
Le kako naj kosam z njim se revož,
ko rodil sem takšna se pokveka,
tožil Daki v svoji je ljubezni,
grenki bolj od grenkega pelina.
»Naj gre k vragu Marx in Pepe Stalinc
Naj se zruši Kominternina samalc
zarobanti Daki in prekolne,
kar mu vedno je bilo najvišje.
»Kakšen raj naj ustvarimo na zemlji,
če me ljubiti Margareta neče,
še dostavi naš potri Daki
in se končno vendar mu posreči,
da povzpne se konju Belec v sedlo.
Zalost v jezo rada se sprevrže:
Daki znese najprej se nad konjem,
da kaplja mu kri od belih bokov,
ko po njih mesarijo ostroke.
Zakadil se konj je kakor strela
po pobočju, skakal čez potoke,
da zvenela podkev je ob skalah.
Kakor smet raz sedlo bi odletel
Daki »hrabric«, da mu zmagale
noge niso, krive kot pri Hunu,
ki pod vamp jih konju je zataknil.
Kar brez kape, na lobanji buške,
ki zadalo mu jih je vejevje,
pod katerim ga je nosil Belec,
ves zasopel v tabor je pridirjal
Daki »hrabric« s sklepom strašnim v glavi.
Ko napil se močnega je žganja,
sklicel Daki na posvet rdečo
je glavarje in tako govoril:
»Jutri pasti mora lepo Šmarje
in pri njem predor izginiti moralc«

Strašne bila z domobranec boje
tolovajska vojska je velika.
Zgubil Daki dve stoletja svoje,
zgubil tri topove čudovite,
zgubil Belca, peš je revež bežal
tja na Mokree v goščave gluhe
in strašno se znesel nad »tovarišic,
ki krivil jih je poraza tega.

Komunisti, ne delajte si utvar!

**Z »vojsko« vam ni šlo, z razkrojem
domobranstva tudi ne, s podlimi
umori pa ste dregnili v sršenje
gneздо — dobili boste plačilo!**

Vsa slavna NOV in POJ s svojimi slavnimi
maršali in še drugimi »vojaškimi veličinami«
vred si je — polomila zobe ob četah slovenske-
ga domobranstva. Komunisti so v svojih navo-
dilih sami priznali: »Naša usoda zavisi od raz-
kroja domobranstva.«

Z vso pretkanostjo, ki jim jo vdihuje njihov
očes Satan, so se lotili razkrojanja domobran-
stva. Pri tem naj bi jim pomagali oplašeni bliž-
nji sorodniki domobrancev s svojim tarnanjem,
z nekaj lirami nagrajeni otroci z raznašanjem
komunističnih lističev; ljubeznivi rdeči vinski
bratci naj bi plačevali domobrancem celo za
pijačo in jim pri tem pihali na dušo, rdeče vla-
čuge naj bi razvile vse svoje sposobnosti: — vse
je bilo zastoj; kdor se je domobrancu pribli-
žal s takimi nameni, je dobil nauk, kakor se
spodobiti.

»Vojaške moči nimamo, razkrojiti »belih«
ne moremo, ostanе nam le eno,« so si mislili ko-
munisti in prišli na dan z vso svojo zločinsko,
tolovajsko naravo: začeli so z atentati. Iz Tol-
mina je prišlo tole poročilo: Tolmina se je pre-
rodil v slovenski domačnosti. Prgnetel in pre-
kvasil je svojo notranjost in njegova beseda je
postala zopet tehtna, odločujoča, da ji prisluh-
ne vsak deželan. V Tolminu je zaplapolala naša
trobojnica. V Tolminu je javno zavriskala naša
pesem in njen odmev je bobnel od strmih po-
bočij in skalnatih sten naših Gor. V Tolminu
so zginili tuji napisi in so stopili na častno me-
sto domači. V Tolminu so se odprla vrata slo-
venskih šol in so slovenski šolarji zopet začeli
srkati vase lepoto svoje materine besede. Iz
Tolmina je izšel klic odpora proti nasilnemu
komunizmu in izdajalski OF. Iz Tolmina je
zadonel stari tolminski klic: »Le vkup, uboga
gmajna!« in najboljši tolminski sinovi so si
segli v roke in stopili na plan v borbo proti
rdečemu nasilju. V Tolminu je začel izhajati
»Tolminski glas«, krepko glasilo vseh, ki po-
šteno mislijo in resnično ljubijo svojo sloven-
sko grudo. V Tolminu je začela poslovati ljud-
ska knjižnica. V Tolminu smo imeli velik in
pomemben strokovni tečaj za slovensko učitel-
jstvo, na tolminskih tleh so slovenski razboj-
niki, pomešani z savojskimi izdajalci, že več-
krat občutili težko pest pravih slovenskih fan-
tov, v Tolminu... pa naj zadostuje.

Ti uspehi so pognali komunistične »junake«
v obup, razpallili njih jezo in sovraštvo in jim
potisnili v roke orožje podlih, zadržanih mo-
ricelev. V noči od 18. do 19. avgusta ob četrto
polnoči je eksplodiral v novi domobranski vo-
jašnici v Tolminu (prejšnjem gasilnem domu)
peklenški stroj.

Udrla se je vsa soba, v kateri so spali
fantje udarnih desetini, cvet tolminskih borcev.
Vendar ni bil nihče mrtev, niti težko ranjen.
Samo štirje so bili malo opraskani. Kdor si
je ogledal razdejanje, pride do prepričanja, da
je božja Previdnost čuvala naše vrle stražarje.
To prepričanje potrjuje še bolj dejstvo, da dru-
gi peklenški stroj, ki je bil nastavljen v voja-
šnici tolminskega poveljstva, sploh ni eksplodir-
al. Dva grda satanska naklepa, ki sta oba
spodteleta.

»Brat mori brata,« se svetohlinsko križajo
terenci OF. Ali niso slovenski bratje pogumni
fantje, ki so vrnili Tolminu čast, prerodili nje-
govo narodno zavest in mu dali pobude za no-
vo, zdravo delovanje!

V torek, 29. avgusta, se je Ljubljana poslavljala od mrtvih junakov

Pri Sv. Križu so pokopali s prelepimi žal-
nimi slovesnostmi nadporočnika Bana in nje-
govo malo hčerko Majdo. Pogreba so se ude-

ležili prezident general Rupnik in ves domo-
branski častniški zbor, ki je utegnil priti k slo-
vesu od padlega tovariša. Nekoliko pozneje je
bil pogreb višjega narednika Lipovška Franceta.
Medtem so v resni vojaški svečanosti položili
k vočnemu počitku na Ljubljanskem Gradu
sredi smrekovega gozdiča vrh Orlovega vrha
višjega narednika Metlikoviča Rika, znanega
še iz časov vaških straž, da bo na pokopali-
šču junakov čakal vstajenja. Kod so padli vsi
ti, da so jih pokopali v enem popoldnevu? Bil
so žrtve strašnega komunističnega zločina, ki
so ga zagrešili rdeči podležji v nedeljo, dne 27.
avgusta v Stični.

V štab tamkajšnje domobranske skupine
sta prinesli dve deklici, ena 13-letna in ena 15-
letna, zavoj za majorja Križa. Ker njega ni bilo
doma, je njegov namestnik odredil, da se za-
voj odpre, ker sta dekleti pravili, da je stvar
nujna. Medtem, ko je deseter Vinko Dolenc
odvijal zavoj, so poklicali k oknu nadporočnik
Bana, ki je bil s svojo hčerko pred hišo, da bi
podpisal nek uradni spis. — Tedaj je nastala
strašnava eksplozija, da se je sesula vsa hiša
in je bilo takoj mrtvih 8 ljudi, med njimi so
nadporočnik Bano, znan delavec iz slovenskih
katoliških organizacij, njegova mala hčerka
Majda, ki jo je očka vzel k sebi na počitnice,
višja narednika Metlikovič in Lipovšek, deseter
Dolenc, telefonist in nek pribežnik. Oba
deklici sta bili hudo poškodovani.

Komunisti, ne delajte si nobenih utvar!
Niste mogli streti domobranstva z vojaško silo,
še manj ga boste s podobnimi zločini. Domo-
branci niso ljudje, ki bi jih en pok prestrašil,
niso ljudje ki bi jim smrt nekaterih soboje-
vnikov vzela pogum. Kakor en mož se bodo
dvignili na vas, rdeče zločince, da kaznujejo
vso dolgo vrsto zverinskih umorov v Krinski
jami, Grčarica, Velikih Laščah in sedaj v
Stični. Ne bodo končali prej, dokler ne bo zad-
nji zločinec med vami prejel svojega plačila!

Voditelj italijanskih komunistov obešen

V Apeninskem gorovju so prijeli voditelja
italijanskih tolovajev Sirija Corbanija in nje-
govega pomočnika Cacadeia. Oba so javno obe-
sili pred mestno hišo v Forliju. Corbani je ho-
dil okrog preoblečen v duhovnika in berača,
včasih pa si je oblekel tudi karabinjersko uni-
formo in tako strahoval okoliške vasi pri Mus-
solinijevem rojstnem mestu.

Komunisti ropajo otroke

Graška »Tagespost« poroča iz Zagreba, da
prebežniki iz hrvaških tolovajskih skupin pri-
povedujejo, da so sedaj komunistični tolovaji
na poziv Moskve organizirali pravi pravcati
rop otrok v vseh zahodnih bosanskih in slavons-
skih krajih. Po napadu na kako naselje tolovaji
sedaj najprej polove otroke med 10. in 15. le-
tom starosti, jih odzenejo s seboj ter jih nato
izročajo sovražnim letalcem zaradi odvoza v
Sicilijo. Iz Sicilije pošiljajo te ugrabljene otro-
ke skupno z italijanskimi v Sovjetijo. Na ta na-
čin je dosedaj izginilo več sto hrvaških otrok.

Z zločinci boj do njihovega konca!

Služkinje, ki se zbirajo na svojih mesečnih
protikomunističnih predavanjih, so v nedeljo,
27. avgusta, imele tako predavanje in Delavski
zbornici v Ljubljani. »Komunizem in verac je
bilo naslov predavanju, ki ga je imel g. Vinko
Trškan. Tajnik glavnega odbora DPA g. Maks
Jan pa je govoril o splošnem položaju in z njim
v zvezi o skrbeh, ki si jih povzročajo naši na-
sprotniki, namreč, kaj bo z našimi domobranci
in našo protikomunistično akcijo, če pridejo
Sovjeti. Odločno je naglasil, naj ne bodo naši
OF-ariji v skrbeh za nas in za naše domobran-
stvo. Vsi vidimo, kako preganjajo domobranci
razbite komunistične tolpe, ki beže kot ranjena
zver iz kraja v kraj. A ta boj še ni končan.
Tudi se ne bo končal, četudi bi bili Sovjeti v
Murski Soboti ali v Celju! Zločincem gre naš
boj do konca. Tudi služkinje so pokazale, da so
enega misljenja z vsem slovenskim ljudstvom.

Sam postrelil je dvanaest vojniov
in polit pretepal komisarje.
Saj spoznal je Daki takrat bedni,
da po vodi spalval zadnji up je,
pridobiti kdaj si Margareto,
ko tako tepen je bil, pokveka...

Kaj je NOVEGA

Zlatomašnik Anton Oblak

Te dni je obhajal svoj zlatomašniški jubilej vneti dušni pastir in gospodarstvenik šentlovrenški župnik g. Anton Oblak. Izredno skrb polaga gospod jubilančar zlasti na to, da bi bili njegovi farani ob času velike verske nerednosti prav dobro poučeni v krščanskem nauku. Zato se toliko trudi z odrasčajočo mladino prav tja do 16. leta, da jo seznanji z resnicami Katoliškega katekizma. O tej skrbi pričajo tudi nekateri jubilančni članki za starše v Bogoljubju in v duhovniškem listu »Vzajemnost« v posnemaju drugim duhovnikom. Kot velik žastilec Matere božje je postavil v svoji fari tudi lepo kapelico, in sicer prvo v škofiji, posvečeno Fatimski Materi božji.

G. zlatomašniku Antonu Oblaku, ki je tudi za »Domoljubca« že napisal marsikateri gospodarski članek, želimo iskreno, da bi Bog ob svojem času dal zglednemu duhovniku bogato plačilo za vsa njegova dobra dela, izvršena v blagor cerkve in naroda!

d Zlato poroko sta praznovala zakonca Franc in Marija Blažič v bežigradski župniji v Ljubljani. Na mnoga leta!

d Zlato poroko sta obhajala v Mariboru zakonca Franc in Alojzija Povoden. Zivela!

d Za kaplana v Cerknem na Goriškem je imenovan novomašnik Albert Marc.

d Godovni dan knezoškofa dr. Ivana Jožefa so slavili Lavantinci pri Mariji Pomagaj oni terek dopoldne. Zbrali so se zvesti duhovniki in laiki s proštom dr. Maksom Vraberjem na čelu, kateri je daroval pri oltarju Marije Pomagaj sv. mašo za srečo in blagor višjega dušnega pastirja.

d Desettletnica goriškega knezonadškofa mons. Margottija. V septembru bo preteklo deset let, odkar je sedanji goriški knezonadškof mons. dr. Margotti zasedel goriško škofovsko stolico. Ob tej priliki bodo lepe svečanosti, ki bodo trajale od 21. do 24. septembra. V vseh goriških cerkvah bodo vse dni molili rožni venec; poleg tega bo več govorov. 24. septembra pa bo v vseh cerkvah slovesna sv. maša in Te Deum.

d Vinska letina na Trški gori pri Novem mestu ne obeta nič posebnega. Mnogi vinogradi so popolnoma upušteni, nekateri sploh obdelani niso, v višjih legah obdelani ne obetajo zadovoljive trgatve. Nekaj škode je napravila tudi toča. Slabo vpliva pomanjkanje galice za škropljenje.

d Podpore svojcem v vojni padlih. Vrhovni komisar za Jadransko primorje je odredil, da se svojcem v sedanji vojni padlih vojakov plača dnevna podpora. Ta podpora, ki mora biti odmerjena po tozadavnih predpisih, se bo plačevala, dokler ne bo določena zakonitja pokojnina. Izplačevanje podpore se je odredilo, da bi svojci v vojni padlega skrbnika ne ostali brez vseh sredstev.

d Za krojače in šivilje. Krojači in šivilje se dandanes pečajo večinoma s popravili. Mnogo časa porabijo za razdiranje starih oblek. Da bi se razdiranje šivov olajšalo in pospešilo, je prišla zadnji čes ponekde v promet posebna igla, ki ima nabrušeno konico. Z iglino konico je mogoče šive zajeti, rezilo jih pa prereže. Pravijo, da se novi izum dobro obnaša.

d Prevoznice za drva. Pokrajinski gospodarski svet izdaja na prošnjo prevoznice za dovoz drv v Ljubljano vsakomur do količine 5 m³ proti oddaji nakaznice za drva.

d Pri kopanju v Krki se je začel potapljati in že izgubil pod vodo učence 4. razreda ljudske šole v Novem mestu Kocjan Jože. Za njim je skočila Lori Brezovanja, izvelkla dečka iz vode in ga rešila smrti.

d Oborožena sila, oboroževalna industrija in prehrana so trije stebri države, ki morajo služiti z vsemi svojimi močmi izvojevanju končne zmage. To je povedal na sestanku svojih sotrudnikov okrožni vodja koroških kmetov Huber.

d Na vzhodnem bojišču so padli Korošci Janec Praprotnik, podčastnik Jožef Jan in desetnik Jožef Sluga.

d Dve minuti in pol je vzdržal brez maske pod vodo na tekmi v Benetkah najboljši tržaški potapljač Antoa Popovič.

d Po naključju ustrelil mater svoje zaročanke. To se je pripetilo v Barkovljah pri Trstu. Neki mladenič je prišel k svoji zaročenci. Govoril je z njo na vrtu. Pokazal ji je svoj samokres, ki se je po nesrečnem slučaju sprožil. V istem trenutku se je pojavila na oknu zaročenkina mati 43letna Dora Pertot. Strel jo je smrtno zadel.

d Ogenj je uničil gospodarsko poslopje Marije Danjelove na Občini pri Trstu.

d Nabiranje perja. Pristojne oblasti v Nemčiji so odredile, da se ne sme uničevati kokošjega perja, temveč se mora pri vsakem zakolu perutnine perje zbrati, posušiti, otrebiti ter oddati v naznačene zbiralnice. Za predelavo skrbijo posebni zavodi.

d Število ovac na Koroškem se je tekom vojne dvignilo za 20%. Izboljšali so tudi ovčje pasmo in tako dosegli, da so dobili lani od vsake ovna 3,40 kg nastrigane volne, od vsake ovce pa povprečno 1,72 kg. Seveda so bili posamezni primeri, ki so pokazali še boljše uspehe. Tako so n. pr. pri nekem ovnu nastrigli 5,40 kg volne, pri najboljši ovci pa 3,40 kg.

d Mladi športniki. Na Jesenicah imajo vneto privržence nogometnega športa. Mladi športniki tvorijo dve moštvi in so se že tako izvečbali v nogometu, da prirejajo tekme z bližnjimi športnimi klubi. Posebno radi se merijo s hrški športniki.

d 100 kg malin je nabrala mladina v Gor. Dravogradu. Zenske so nakuhale iz malin mizgo za ranjence.

d Zito namesto moke bodo dobili prebivalci tržaške pokrajine in gornje Istre. Glavna mesta pokrajine so izvezla. Zito bodo dali prebivalci mlet sami. Seveda bodo prejeli zito samo tisti, ki ga niso pridelali.

d Od Sv. Križa pri Trstu nam poročajo, da je tam prav lepo uspela slavnost v proslavo 50 letnice tamošnjega malega Lurskega svetišča v podružni cerkvi sv. Roka. Slovesnost je trajala od nedelje 13. avgusta do srede 16. avgusta zjutraj. Duhovniško službo je opravljalo pet duhovnikov in dva bogoslovca. Pred cerkvijo so postavili dva lepa slavoloka, župna cerkev in podružnica sv. Roka pa sta bili lepo ozaljšani z venci. Pri glavni procesiji na praznik Vnebovzetja so nosila kip Lurske Matere božje belo oblačena dekleta. Najbolj značilno pri vsej slavnosti je bilo, da so pri sklepni procesiji nosile kip Matere Božje iste žene, ki so jo kot dekleta prvič nosile pred 50 leti. Slavnosti se je udeležilo mnogo vernikov.

d Zvižanje cen v gostinskih obratih in kinematografih je odobrila pristojna oblast.

d Na smrt je bil obsojen 63letni poštni uslužbenec Jožef Werdli iz Salzburga. Iz 60 paketov si je prisvojil razne predmete. Tatvine je izvršil v letih 1943 in 1944. Mnogim vojnim ujetnikom je ukradel iz zavojev živila, v prvi vrsti prekajeno meso.

d Za gostilničarje in njihove goste je izšla poučna knjižica »Gostilničar in goste, ki izven v geslu: Gostilničarji in gostje, bodimo obzirni, uvidevni, snažni, olikani in predvsem pošteni«.

d Svojevrsten »poštenjak«. V Novem mestu je nekdo izgubil listino s 700 lirami, raznimi odrezki poštinih nakaznic, slikami, legitimacijo in drugo drobnarijo. Drugi nekdo je listino pobral, vzel 700 lir, vse ostalo pa je z listino vred vrgl skozi odprto okno stražnice na posteljo, kjer spijo policisti, kadar so v službi. d Neznani zlikovci so vdrli v stanovanje 87letne Katarine Bajc, katere slučajno ni bilo doma, in odnesli več dragocenosti, n. pr. nekaj starih zlatnikov, križ z diamanti, dve zlati uri in hranilno knjižico, za 80.000 lir. Vsa škoda znaša po današnjih cenah kakih 300.000 lir. To se je zgodilo pri Sv. Luciji ob Soči.

d Z novomeškega trga. Hrušk dobiš 6 do 8, jabolk 2 do 3 za liro. Cena medu je od 100 do 120 lir za kilogram.

NOVI GROBOVI

Smrt bivšega župana. Pri Sveti Trojici v Slov. goricah je pred časom umrl bivši župan trške občine, veleposestnik Valentin Klemenčič. Rajni je bil brat frauciškanskega provincijala na Dunaju in Antons, ki živi v Mariboru kot upokojeni upravnik kolodvorske pošte. Klemenčiči so rodom iz Ivanje pri Radgoni. Zgodovinar Slekovec je rod Klemenčičev prišteval med redke kmečke plemenitaške rodove na Spodnjem Stajerskem. Umrli Valentin je bil izboren sadjar in vinogradnik ter je bil poln iskrene ljubezni do rodne zemlje. Svetla ma nebeška luč!

V Novi vasi pri Lescah na Gorenjskem je umrl 58letni Jožef Debeljak-Noč, posestnik in izdelovalec cementnih izdelkov. — V Celovcu je odšla v večnost 78letna posestnica Neža Makova. — V Celovcu so pokopali bivšo krmarico, železniška uradnica Matilda Vedenikova. — Po daljši bolezni je umrl te dni v Gorici grof Karol Coronini, stric sedanjega goriškega župana. — V Prkосу na Hrvaškem je zapustila solzno dolino Anica Borštnik roj. Rot iz vasi Župeno pri Cerknici. — Na Vrhniki so pokopali trgovskega vajenca Gregoršanca Ldy zeta. — V Begunjah pri Cerknici so djali v grob Ivano in Tončko Moden. — V Cerknem na Goriškem je odšel h Gospodu po večno plašilo tamošnji dolgoletni dekan g. Ivan Kunčič. — V Ljubljani so odšli v večnost: Marija Lap iz Komede, uslužbenec drž. železnice Franjo Grbec, Črnogorec 30letni Miljutin Kalezić, Ivana Kirar roj. Semeja, splentka II. žen, real gimnazije Amalija Kukul, Antonija Trampuž, Marija Tomažič, mati stereotperja Ljudske tiskarne Josipina Jenko roj. Sega, kaunški notar Anton Zevnik, Marija Jerovšek, strojevodja drž. žel. Franc Cerne in kurjač Jože Lenarčič, vlakovodja v p. Anton Ouster in profesorjeva žena Danica Rančigajeva. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

d Mnoge ceste in mostove so izboljšali od aprila 1941 dalje na Sp. Stajerskem, posebno v ptujskem okrožju. Pred dnevi so izročili prometu most in cesto v St. Vidu pri Ptuj, ki veleta levo in desno nabrežje Drave.

d Prevoznice za drva. Pokrajinski gospodarski svet izdaja na prošnjo prevoznice za dovoz drv v Ljubljano vsakomur do količine 5 m³, rodbinam do 4 članov do 8 m³, rodbinam preko 4 članov pa do 14 m³, proti oddaji nakaznice za drva. Izdaja prevoznice preko označenih količin je vezana na posebne pogoje.

d Oskrbna Nemčije s sadjem. Z nemškega sadnega trga poročajo o oživiljenju, zlasti po trgatvi češenj. Glavni pridelki kosmulje, rdečega grozdčija in malin so se izročili predelovalni industriji. Borovnice so le malo prišle na trg, ker so jih gospodinje večinoma same nabrale v gozdu in jih vkuhale. Zgodnje sadje in breskve iz Italije so dosegle le južno-nemške trge. Iz Španije uvožene limone so se po določenih smernicah razdelile med potrošnike in industrijo.

d »Veronika Deseniška«. V nedeljo, 20. avgusta, so v prosvetni dvorani v Dol. Logatcu lepo uprizorili župančičevo žaloigro o Veroniki Deseniški. Prvo istotako zelo dobro uspelo predstavo so uprizorili prejšnjo nedeljo.

d Huda vročina pritiska zadnje tedne tudi na Goriškem. Soča je polna kopalcev.

d Srbija bo krščanska, zadržna in socialna. V Valjevu je bil te dni shod, ki se ga je udeležilo nad 5000 ljudi. Govoril je tudi srbski minister za poljedelstvo Veselinović. Svoja izvajanja je zaključil z ugotovitvijo, da obstojata sedaj v Srbiji samo dve fronti in to srbska nacionalistična fronta na eni strani in komunistična na drugi strani. Sredine ni in je tudi biti ne sme. Sredinci ne morejo več sedeti na dveh stolčkih. Sedaj je nastopil trenutek, ko se morajo izjaviti tudi oni pa četudi se skrivajo v mišjih luknjah. Glede bodoče srbske državne ureditve je minister izjavil, da bo Srbija zdrava kmečka zadržna država, ki bo ustvarila enotno srbsko nacionalno fronto. Ta Srbija bo krščanska, zadržna in socialna.

d Ker je ukradel dva zajčka, je bil neki Rudolf pred sodiščem v Ljubljani obsojen na štiri mesece strogega zapora.

Okrog sosedov

Na velikem zborovanju v srbskem Valjevu je polkovnik Lukić poslušalcem priporočal, naj vsak dan pregledajo, kaj so storili za srbsko narodno edinstvo in kaj v obrambo pred komunistično nevarnostjo.

Povprečno 1900 oseb obišče na dan razstavo v umetniški zgradbi na belgrajmskem Kalemegdanu. Srbski listi poročajo, da obiskujejo razstavo, odprto pod geslom »Življenje teče dalje«, ljudje vseh slojev, ki hočejo videti, kako se je treba ravnati v primeru letalskega napada.

Na pri nast' Pravi dobrotnik revežev je Sotir Momčilović iz Belgrada. Ni posebno bogat, vendar je deroval za begunce in reveže neprimerno več, kakor desetkrat in stokrat bogatejši od njega. V njegovih hiši imajo štiri rodbine brezplačno stanovanje do konca vojne. Momčilović je tudi velik dobrotnik šolskih kuhinj. Vsak mesec pošlje tri bogate pakete neznanim srbskim ujetnikom. Od 1. 1942. vzdržuje petero begunskih otrok z materami in podpira nešteto drugih belgrajmskih revežev. Škoda, da tudi pri nas nimamo mnogo podobnih dobrotnikov, izzvenič seveda tiste, ki so podpirali in še podpirajo OF.

V boju proti Titovim komunističnim tolpam so bili srbski prostovoljci v nekem primeru prisiljeni, da izpraznijo pred prevleko premočje svoje postojanke in bunkerje. Ko so po 24 urah s protisunkom ponovno osvojili izgubljeno ozemlje, so ugotovili, da so tolovaji poleg ostalih razdejanj v njihovih bivaličkih strgali s sten predvsem slike kralja Petra in jih poteptali z nogami. Namesto kraljevih slik so obesili Stalinove in Titove slike.

Srbsko »Novo Vreme« poroča, da je dne 5. maja v Podgorici padel generalštabni major

D. Lašić. Bil je poveljnik narodnih čet na vzhodnem bojišču Crne gore in Sandžaka.

Od 10 na 12 odstotkov je zvišal hrvaški finančni minister najvišjo mero za bančne kredite.

Obveznost od 17. leta. Poglavitnik dr. Pavelič je izdal zakonsko odredbo, s katero je vojaško obveznost od 18. leta pomaknil na 17. leto.

Ob nedavnem napadu angloameriških bombnikov na mesto Peč je bila porušena tudi splošna bolnišnica. Usmrčenih je bilo nad 300 civilistov.

26 dinarjev stane kilogram kruha v Srbiji v smislu oblastne odredbe.

Posnemanja vredno. Čeprav so belgrajska tržišča polna sadja, so cene za mnoge družine nedosegljive. Zato je glavni odbor srbskega Rdečega križa sklenil, da bo revnim in bolehnim otrokom do 18. leta starosti delil sadje brezplačno. Pet tednov bodo prejeli otroci po pol kg smokev, en teden pa določeno dnevno količino lešnikov.

V Belgradu je že precej hišnih posestnikov oprostilo svoje najemnike plačevanja stanarine do konca vojne.

Srbska begunska mladina iz begunskega doma v Bogovci je nedavno nastopila s kulturno prireditvijo v Valjevu. Valjevcani so se begunske prireditve polnoštevno udeležili ter so za begunske otroke zbrali med seboj nad 100.000 din. Za male begunčke so pripravili tudi precej obleke in hrane.

Hrvaško poštno ravateljstvo sporoča, da je ukinjen poštni promet s Španijo, Portugalsko in Francijo.

Crna borza mora biti uničena. Hrvatska vlada je postavila posebnega komisarja za boj proti črni borzi in je ob tej priliki objavila poseben poziv, da je to zadnji poziv in da bodo v bodoče izrečane zelo hude kazni proti črni borzi, ki mora biti uničena.

Zveza gostilničarjev je izdala okrožnico glede prodaje vina. Gostilničarji se morajo pri prodaji vina in ostalih alkoholnih pijač brezpogojno držati določenih najvišjih cen in k tem cenam priračunati le uradno dovoljene poviške. Obrati, ki imajo na razpolago vino, morajo to vino dati v promet in ga ne smejo odtegovati redni prodaji. Pač pa je gostilničarjem dovoljeno, da glede na količino vina, ki ga imajo, po lastnem preudarku določijo za vsak dan primerno količino vina in določijo ure, ob katerih vino točijo, da bo vino gostom dalj časa na razpolago. Prodaja vina ob določenih urah je treba objaviti z napisom v gostilniških prostorih. — Ta okrožnica bi dosegla svoj namen, ako bi gostilničarska zveza izvrševila razpisa tudi resno nadzorovala.

Nesreča ne počiva. V Ljubljani je pri kopanju utonil 24 letni Anton Skufj iz Adamovega pri Vel. Laščah. — Pri padcu s kolesa si je zlomil desnico 50 letni ljublj. žel. uradnik Mirko Promelič. — Pri padcu s kolesa si je hudo pretresel možgane 40 letni šofer Karl Bilek iz Ljubljane. — Pri padcu z drevesa si je zlomil desno nogo 6 letni posestnikov sin Anton Kadunc. — V Polhovem Gradcu si je pri padcu s scenega voza zlomil desno nogo 16 letni posestnikov sin Alojzij Setnikar. — V Dravi je pri kopanju utonil 22 letni Ivan Cvira iz Studencev pri Mariboru. — Nekdo je obstrlel v Brancu na Vipavskem v desno nogo 65 letno Terezijo Simčičevo. — V Ljubljani si je 12 letni France Hribar zlomil desno nogo, 5 letna Ljubica Boškovičeva je padla v lonec vrele vode, 35 letna Marija Andrejčičeva pa si je pri padcu s kolesa zlomila desno nogo, tramvaj je poškodoval 10 letnega dijaka Jurija Šmuca, voznik je povozil dijaka Marija Trtnika, pri padcu si je zlomila desnico Ljubomira Koritnikova, pri padcu v sobi si je zlomila desno nogo 67 letna zasebnica Ivanka Kokaljova. — V Pzserju si je pri padcu s hruske zlomil obe roki 17 letni posestnikov sin Jože Mazi.

Je raznih krajev

Vsem onim naročnikom, ki nimajo za leto 1944 plačane naročnine, je ustavljen Domoljub. Kdor želi, da se mu še nadalje pošilja, naj takoj poravnava naročnino v podružnici »Slovenca« v Novem mestu.

Iz bojev zoper komuniste

Ana Marija Pervanje, ki so ji rekli goriški Daki in ki ima na vesti okoli 500 umorov, je padla pri zadnjem napadu na Čepovan.

Po gozdu je begal, se spotaknil in ubil glavni terencec Baške doline okrožni vodja na Knezi Kogoj; se mu je zmešalo.

Izvrstno sta uspela zadnja protikomunistična shoda v Rovtnu in v Sostrem. Posebno zadnji je bil zgled domačega, navdušenega ljudskega protikomunističnega zborovanja.

3460 mrtvih so imeli komunisti v 14 dnevni bojih v vzhodni Bosni.

Sovražnikom boj, polovičarjem prezir, je geslo vsakega zavednega domobranca in Slovenca.

Komunisti so ubili v Kanalu ob Soči slovenskega narodnega stražarja Marijana Zbogarja. Slava njegovemu spominu!

Na Dolenjskem je padel junaške smrti dljak Dolničar iz Stožic. Slava njegovemu spominu!

Narodni srbski oddelki so očistili komunistov Crno goro od Kolašina do Sandžaka in do mej Srbije. Med ujetniki je tudi 26 boljševiskih poveljnikov.

Srbi v vedno večji meri zapuščajo Titove tolpe.

350 mrtvih so imeli tolovaji pri brezuspešnem napadu na hrvaške gorske lovce v zapadni Slavoniji.

Kot žrtev grdega komunističnega napada sta odšla v večnost v Stični Dragotin in Majda Bano. Slava jima!

Za lepo bodočnost slovenske domovine je padel domobranski desetnik Vinko Dolenc. Slava mu!

Pri bitki severno od Luna v nekdanji Bosni so pustili komunisti na bojišču 23 mrtvih.

50 mrtvih je imela boljševiska tolpa pri poskusu vdora v srednjo dalmatinsko dolino Cetinja.

250 boljševiskov je padlo v teku nekega očiščevalnega nastopa v severni Albaniji.

Nad 30 mrtvih so imeli tolovaji pri spopadu z Meničaninovo domobransko skupino na Čatežu.

Komunisti so začeli zopet na debelo krasti v okolici Trebelnega. Kmetom so odpeljali veliko število govedi in prašičev.

Pred komunisti je zbežalo v Novo mesto zopet nekaj družin iz Bele Krajine in novomeške okolice.

Romanec k Mariji na Trško goro so na Veliki Smuren privedli novomeški domobranca. Tam so imeli tudi lep šod.

V obrambi svoje domovine so padli v Bojjevcu v Srbiji okrožni načelnik Vojislav Nikolič, poveljnik Banjac in več srbskih stražarjev.

Pri Žužemberku je 30. avgusta pred 30 domobranca pobegnila celokupna Gubčeva »brigada«.

Ves voz od komunistov naropanega žita v Gumbišču pri Sela-Sumberku so domobranca vrtili tamošnjim kmetom.

Katoliški društveni dom so zažgali te dni komunisti pri Sv. Juriju ob južni železnici.

Za slovensko domovino je umrl junaške smrti v bojih pri št. Vidu ranjeni domobranec Polde Golouh. Slava njegovemu spominu!

V zadnjih bojih v Suhu Krajini z udarnimi skupinami stotnikov Meničanina, Stamenkoviča ter majorja Križa so se tri tepene rdeče »brigade« morale umakniti čez Krko.

Veliko skladišče usnja in kož so dolenski domobranca zaplenili komunistom v Suhu Krajini.

Nad Srednjim Lipovcem je padlo v bojih z domobranci 19 komunistov, med njimi komandant divizionja poročnik Rozman Miroslav in politikomisarja Vidic in Cvetan.

Samo v enem boju proti komunističnim tolpam v Srbiji je v prvi polovici avgusta padlo nad 400 boljševiskov.

Zelo je razočaran nad enoglasnim protikomunističnim obnašanjem srbskega naroda te dni v Srbiji ujeti komunistični komisar Fr. Gabršek. Tako je mož izjavil sam.

Zelo uspešni sta bili protikomunistični zborovanji 15. julija pri Novi Stični in 16. julija pri Sv. Roku v Dolenji vasi.

Za 450.000 din protikomunistične literature so nakupili Belgrajčani na ravnokar zaključeni protikomunistični razstavi v Beogradu.

Borovnica je bila žrtev sovražnega zračnega napada

Zalosten pogled na pogo-
rišče, ki so ga povzročili
angloameriški gangsterji.

V soboto, dne 26. avgusta proti deseti do-
poldne so priletela nad Borovnico anglo-ameriška
letala in začela metati bombe. Nastala je zmeda,
ljudje so prvič doživeli strahotnost letalskih na-
padov. Vso vas je zakril gost dim. Ljudje so zbe-
gani iskali poti iz tega pekla, zakaj učinki bomb
so bili strašni: Rušile so se hiše, drobci bomb
so sekali na vse strani, zračni pritisk je metal
kamenje po vasi daleč na okrog. Nekemu fantu,
ki je gnal živino s paše, je sredi vasi bomba po-
bila vse govedo. Sam je močno krvavel na obrazu.
Pri napadu, izvršenem v treh valovih, je izgubilo
življenje 12 domačinov in sicer: leta 1868 rojeni
Cerk Matevž, leta 1937 rojeni Košir Viktor, leta
1940 rojeni Košir Slavko, leta 1882 rojena Ma-
kovec Ivana, leta 1901 rojeni Levstik Frane, leta
1919 rojena Novačan Frančiška, leta 1800 rojena
Meden Ivana, leta 1923 rojena Meden Antonija,
leta 1944 rojena Pavlovčič Antonija, leta 1883 ro-
jena Kondardi Marija, leta 1902 rojeni Debevec
Jože in leta 1867 rojena Svigelj Marija. Ob dru-
gem bombnem napadu dne 27. avgusta in ob
tretjem bombardiranju Borovnice 29. avgusta ni

bil nihče ubit, ker so ljudje pravočasno zbežali
iz vasi v gozd. Angloameričani so vrgli v celem
okrog 230 bomb, ki so bile po večini 500 kilo-
gramske.

V Borovnico se je pripeljal prezident div. ge-
neral Rupnik ter si je ogledal ruševine in raz-
valine. Tako bo lahko najbolj izdatno ukrenil vse
potrebno za pomoč Borovnici in s tem dal zgled
tudi drugim premožnim Ljubljancem. Po na-
padu so domobranci začeli reševati ljudi izpod
razvalin in domobranski zdravnik je nudil ran-
jencem prvo pomoč.

Škoda je izredna, zakaj uničenih je okrog 40
hiš, skoraj vsa poslopja razen cerkve pa so na
pol porušena, razpokana in razkrita! Zaradi an-
gloameriškega napada so v Borovnici uničena na-
selja krajevno imenovana Kurja vas, V malnu in
Na griču. Že prej od komunistov in sovorcev tako
strašno prizadeti kraj — komunisti so napravili
škodo za 6,610.000 lir, sovajci za 88,780.000 lir
— je sedaj gospodarsko popolnoma na tleh.

Ljudje so prestrašeni in potrti. Boli jih iz-
guba svojcev, skrbi jih pa življenje ranjenih so-
rodnikov in bodočnost uničenih kmetij. Vsi ljudje
so se iz vasi izselili in stanujejo v sosednjih va-
seh, ki so nesrečnike lepo sprejeli. V nekaterih
hišah spi do pet družin. Zgodaj zjutraj se vračajo
v Borovnico in pospravljajo ruševine, toda kmalu
se iz strahu pred novim napadom zopet umaknejo.
Veliko škodo je utrpel tudi g. Kobi, ki mu je
pogorela žaga, in župan Kovačič, ki mu je uničena
domačija.

Diplomatski zastopnik Neodvisne Hrvaške dr-
žave g. profesor Salih Baljič je izrekel g. presi-
dentu div. generalu Rupniku tako v svojem kakor
v imenu vsega hrvaškega naroda sožalje zaradi
angloameriškega letalskega napada na Borovnico.

Po svoje so izrazili sožalje tudi komuni-
stični razbojniki iz gozdov. Bombardiranim borov-
niškim družinam so za njih odsotnosti boljševiski
izprijenci hiše oropali in odvedli s seboj tudi 18
glav živine. Pač grdobija vseh grdobij!

Desno: Smrt, ki nam jo prinašajo angloameriški osvoboditelji.

Spodaj: Razdejanje kmečkih domov po letalskem napadu.

A. M. BASIČ:

NEDOLŽNA SEM!

Lokavi človek se je nekoliko zmešal, ali še tisti trenutek je odkofil, pogledal okoli sebe in ko je videl, da ni nikjer živega človeka, je kakor čarovnik v cirkusu hitro in spretno vrgel prek žične ograje zlat medaljon s črkama I. M. in z glavo ukradene Marijine slike. Zamah je bil močan. Malenkost je padla tik ob zid, pod okna grofičinega stanovanja.

Mali Angel se je igral okoli doma. Našel je medaljon in ga pokazal Emiliji.

»Kaj pa imaš, Angel?«
»Na tleh je ležalo.«
»Pokazi!« in vzela je detetu stvar iz nevednih rok.

»To je moje,« pravi Emilija, »jaz sem stvarco izgubila.«

Ni hotela, da bi otrok kaj pokvaril. Ko je pa natančno pogledala in zapazila še črki I. M., se je spomnila, da je nosil isti medaljon na vsiščici k uri sam Italo Marzucchi. To je bil nov dokaz, da arhitekt obiskuje grofico, kadar ve, da je sama doma.

Emilija je izredno nemirna obržala medaljon na dlani. Razburjena ga je odmirala z obrušenim palcem. Posrečilo se ji je in kakor bi jo bila zadela strela je spustila medaljon na tla in se onemogla naslonila na zid.

V medaljonu je bila slika grofice Marije...

V.

Bruno in Angel sta se igrala v vrtu pred domom, ko so se okoli poldnevna odprla vrata s ceste.

»Očka, očka,« vzklikle veselo Bruno in steče, vodeč Angela za roko, do vrat. Oče vzdigne tega in onega ter poljubi prisrčno oba. Obema dečkoma je uslo na laske nekaj solz iz očetovih oči. Kajti ni se mogel vzdržati.

»Mama, mamica,« vpijejo otroci, »je že prišel!«

Marija je vedela, da more biti to samo on, je pritekla iz stanovanja in se mu pognala okoli vratu. Grof se je silil, da ne bi izgubil prihorjenega si miru, ali Marija ga je predobno poznala, da se ga ne bi ustrašila. Čuden, jako čuden je bil.

»Kaj ti je, Egon, za božjo voljo?«

»Nič,« je odvrnil malomarno. »Pri materi sem prebedel nekaj noči, pa se mi menda nekoliko pozna. Razen tega pa imam sedaj zapleteno pravdo, ki me jako daje.«

»Pojdi, dragec,« ga prime nežno za roko, »pa se malo spočij. — Uh, cela večnost je minila; sedaj si zopet tu. Pojdi, pa povej kako in kaj... Joj, saj si vendar čisto bled! Kaj je?«

Egon je vedel, da je za svoje življenje osleparjen in je ob tej žesni pretkani prisrčnosti resnično prebledel. Tak vzor žene na videz, po svojem bistvu pa taka hinavkal! »Če ti pravim, da mi nič ni. Utrujen sem, mir hočem imeti, spat grem, pa bo dobro.«

Silno slabe volje se je umaknil v svojo sobo, žena pa je strmela za njim. Ne spozna ga več, tak je prišel iz Imbersaga. Ne, takega ga ni niti slutiti mogla. Svoj živ dan je bil ljubeznav, umerjen, dober in fin.

»Bolani bo, bolani,« si je dejala in se je v skrbeh zamislila.

Egon je res zaspal, a ga je skoraj zopet vrglo iz postelje. Tiho je šel v mali park ob domu. Mučilo so ga zmerom iste strašne

misli. Rad bi bil sam, ali tam je našel otroke, ki so se igrali okoli matere. Marija je imela v naročju malo Lavro in uživala je svojo srečo, ki jo je nekoliko zagrenila najnovejša skrb za moža. Da se ne bi izdal, da ni več stari Egon, se je približal. Vsedel se je blizu žene.

»Kako ti je sedaj, Egon?« ljubezljivo vprašanje.

»E, saj vidiš,« nemaren in nevoljen odgovor.

»Govori, Egon! Ti imaš nekaj. Bodi odkrit. Vselej si mi vse zaupal. Je morda mama hudo?« je silila vanj.

»Ne, bolje ji je,« je spravil s težavo iz sebe.

Zamišljen je sklenil roke in jih stisnil med kolena. Globoko naprej sklonjen je brez zanimanja za obdajajoči ga svet mrtvo gledal na konec svojih daleč naprej iztegnjenih nog.

»Egon, dragec moj, govori vendar, kaj ti je? Saj veš, kdo in kaj si mi ti in vidiš, kako te ljubim.«

Mož je imel živce res v oblasti. Mirno, ledeno hladno je rekel:

»Imam jako važne reči v glavi. Pride dan, ko izveš vse.«

Angela, ki je bil jako mehkega srca in je izredno ljubil mater, je zaigral v kotu ust trpek nasmeh in iz oči so se mu ulile bridke solze. Marijo pa je spreletela strašna misel, da je mož ne ljubi več in da je sedaj prišel čas, ko se on ne more več premagovati in hliniti. Ali to nesrečno misel je takoj zavrnila, ker je poznala njega in sebe.

»Sem te li razžalila?« je zopet mehko povzela.

»Ne, ne,« je prestregel grof kakor bi taval kdo ve kje.

Takrat je Emilija, nekako pozno, sporočila, da je obed gotov, kakor je že navada pri gospodi.

»Emilija,« pravi grof, »pokličite Lucijo pri Tomasovih. Naj pride k meni. Imam za njo nekaj od svoje matere. Sporočilo namreč.«

»Kdaj želite, da bi prišla?«

»Jutri, takole ob devetih.«

Egon si je želel najti osebo, ki bi ga prepričala in uverila, da ga žena ne ljubi več, oziroma da ga sploh nikdar ljubila ni in pa da je tisto pismo za neznanega Marka res od njene roke. On je verjel in ni verjel, da ga žena vara, ali ker je hotel trmasto verjeti, da mu je res nezvesta, mu je bilo vse eno, kako si utrdi to prepričanje, samo da bo tako. Zdelo se mu je, da bo miren in srečen, ko bo videl, da je njegov mir šel in da je nesreča tu.

Ni ga človeka, ki bi mogel Egonu po vesti prepričati, da so njegove misli prave. In zato je hotel biti sam sodnik v svoji lastni zadevi. Nastopil je pot, ki ga je zapeljala v globoko močvirje, v katero se je pogrznil.

Po obedu tisti dan, zvečer in ponoči, je bila žalost v hiši. Egon in Marija sta hodila za svojimi mislimi in skoraj nista izpregovorila besede.

Otroci so bili vajeni iti vsak dan z materjo v očetovo pisarno voščiti njemu dobro jutro. Tako je bilo tudi sedaj. Egon je bil pri delu. Na mizi je imel usodopolno pismo, ali gornjo polovico je pokrival drug papir, da se ni dal čitati naslov. Marija je hotela otroka vzdigniti, da bi ga oče poljubil, in je sklonjena zapazila pismo. Začudila se je in zaklicala:

»To je pa moj rokopis!«

»Vem, vem,« je mirno potrdil Egon, ki zavoljo otrok ni hotel preiti na to zadevo. In čisto poslovno je dodal:

»Torej, otroci, poljubček, potem pa svojo pot... Jaz imam silno dela.«

Pozorni čitatelji so gotovo zadeli, da je to Marijino pismo bilo tisto, ki ga je bila ona nekoč pisala z njo zaročenemu Egonu in ga je nerazsodna Emilija spravila Italu v roke, da ga je tako podlo izrabil. On je spremenil »Egon« v »Marko« in dodal oni mojstrsko ponarejeni pripis.

Točno ob devetih je prišla Lucija, ki je bila služkinja pri prijateljski rodbini Tomaso. Bila je že postarna ženska, ki so jo imeli tam za čisto domačo. Saj je še nekoč povijala Marijo in ta je sedaj tudi že imela nekaj otrok. Bila je izredno dobra in poštena duša.

»Dobro dan, gospod grof!« pozdravi in mu poljubi roko.

»Lucija, prosim vas, povejte svojih gospodi, da bi vas rad dobil sem, kajti — med nama rečeno — Emilija ni za nas. Odpustiti jo mislimo.«

»Teško bi to šlo; a če se gospoda med seboj pomenijo, mi bo vse prav.«

»Dobro, jaz vas pričakujem popoldne. Prav?«

»V redu, v redu, gospod grof,« se pokloni in odide.

Egon žalostno vzdihne. Teško, težko je bilo začeti s preiskavo. Moral bi mirno postopati, ali kako? Sedaj pa ne dvomi več o izdajstvu. Saj je sama priznala, da je pisava njena. Kako premetena je! Niti poskusila ni, da bi dobila uničujoče pismo zopet v roke. Morda še začne trdit, da je to nekoliko neslana šala, ki jo je z nekim neznanecem ali pa brez pomoči uprizorila, da bi njega, ljubosumnega moža, malo privzdignila. Oh, ženska...

Po Lucijinem odhodu je grof poklical Emilijo:

»Pridite in sedite! Tu, tukaj... Nekaj važnega vas moram vprašati; ali prisezite, da boste govorili resnico.«

Po tem svečanem in zagonetnem uvodu je Emilija hotela pobegniti, ali grof jo je ujel za laket in jo potisnil na stol.

»Sedaj pa se da se ne premaknete, ker bi se znali kesati! Meni ali sodišču bodete morali govoriti resnico.«

Emilija vsa blede stokaje zajecila, da prisega, da bo govorila resnico, čisto resnico in nič kakor samo resnico.

»Dobro, sedaj se pa umirite in povejte po svoji vesti; poznate gospoda Marka Cisellija?«

»Ne, pa res ne.«

»Če ga že ne poznate po imenu, boste vsaj vedeli, da je neki gospod, in to je ravno Marko Ciselli,« je rekel grof glasneje in s poudarkom imena, »večkrat obiskal grofico Marijo.«

»Prisegam vam, gospod grof, da o kakem Ciselliju ničesar ne vem, pač pa...«

»Pač pa kaj?« plase grof po besedi.

»Oprostite, gospod grof,« in Emilija pade pred njim na kolena, »jaz sem že obljubila, da ne zinam nikomur o tej zadevi.«

»Kaj je morda grofica vmes?«

»Da,« je v stiski olajšana vzdihnila Emilija.

»Vstanite! Jaz sem grofičin mož in tu vas vaša prisega ne veže.«

»Oh, gospod, bodite mi usmiljenile!«

»Bo kaj ali ne?« zavpije grof. »Dobro, vse vam povem: enkrat, samo enkrat sem videla priti iz hiše Marzucchija, tistega, ki je delal konjušnico. Ravno sem bila prišla s trga. Za koga drugega pa ne vem.«

»Od kod pa je prišel?«

»Od steklenih vrat pa po vrtu je šel in skozi velika vrata je izginil.«

»Kak se vam je pa zdel? Kak vtis ste imeli?«

»Slab. Zbegan je bil in preplašen, ko me je zagledal. Dal mi je posili zlatnik, da bi molčala, če mi je kaj za grofičino ime. Ravno tako je rekel. In jaz sem se zaklela, da o tej reči ne črhnem besede.«

»Ste ga še kdaj videli?«

»Sem ga, sem. Ni še dolgo, da me je vprašal, če sem jaz nosila neko grofičino pismo za njega na pošto. Pa sem rekla da nisem, ker res nisem. Potem mi je pa rini drugo pismo, da bi ga dala grofici, a nisem hotela. Pobegnila sem.«

»Vam je res izrecno povedal, da je dobil od grofice pismo?«

»Kako pa, za božjo voljo...«

»In kaj je potem s pismom, ki vam ga je rini?«

»Da je baje odgovor grofici, je rekel.«

»Razumem, razumem. In veste mogoče, da je potem še kdaj bil okoli nas?« Grof se je sicer počutil kakor da ga je v jami gramoz do vratu zasul, ali hotel je doživeti vso strahoto resnice.

»Videla ga nisem, mislim pa, da je bil.«

»Kako, kdaj?«

»Sedaj, dva ali tri dni pred vašim prihodom. Našla sem namreč, to se pravi, otrok je pobral na vrtu pod oknom medaljon s črkama I. M., pa mislim, da ga je ali arhitekt izgubil ali pa je padel z okna.«

»I. M... Javno, Italo Marzucchi! Čudno je, kje je grof zbral toliko moči, da je vse to vzdržal. In še bolj čudno, da je celo še z večjo vnemo izpraševal in preiskoval.«

»Se imate medaljon?«

»Imam ga; skrila sem ga.«

»Tako?« sem z njim.«

Služabnica je šla in grofa so sedaj zapustili živci; bili so preveč napeti. Zamahnil je z rokami po zraku, krilil na vse strani, si pulil lase, renčal s čudnim glasom in tako kremžil svoj možato lepl obraz, da se je ustrašil svoje lastne podobe v velikem zrcalu na steni. Nelepo srečanje s samim seboj in bližanje vračajoče se Emilije ga je opozorilo, da ne sme tako.

Emilija je izročila grofu medaljon, a on je hotel še kaj vedeti. Ker mu ni mogla nobene reči več izdati, jo je še enkrat slovesno zaobljubil, da bo za večno molčala o teh dogodkih, potem pa ji je povedal, da ne bi nikakor mogla še dalje ostati pri hiši.

»Pojdite h grofici in s kakršno koli pretvezo odpovete službo. Izmislite si, kar si hočete, ona vas pa naj izplača. Za današnjo uslugo pa vam tule nekaj zlata.«

»O, hvala, gospod. In oprostite mi...«

Še tisti dan je Emilija zapustila nesrečno hišo. In za njo je prišla Lucija. Tistikrat je taka sprememba ali zamenjava gladko šla, zlasti še med prijatelji. Tomasovi so imeli več nameščencev in služabništva ter so, kljub temu, da so se čudili, zetu in hčeri radi ustregli.

Bojni vozovi pred 2000 leti

Dandanes mislijo, da so tanki iznajdba, ki so si jo vojskujoči se narodi prvič izmislili v prvi svetovni vojni leta 1914-1918. Pa je vendarle iz zgodovine znano, da so bojne vozove narodi poznali že pred več kot 2000 leti. Beremo namreč o bojnih vozeh, ki so se na njih vozili asirski ali babilonski ali egiptovski vojsčaki ter sejali smrt in uničenje med svoje sovražnike, med katere so se zapodili. Konji, ki so se v vozove vozili, so bili obdani z nekakim oklepom, ki je bil včasih usnjen, včasih iz roževine, včasih pa tudi iz kake kovine. Na vozovih so stali močno oboroženi vojaki, sami dobro kriti in zaščiteni ter so od zgoraj navzdol sekali sovražnike. Pa tudi vozovi so bili močno zavarovani in na kolesju obdani s srpastimi noži, ki so se s kolesjem vrteli in kosili vse, kar jim je prišlo preblizu.

Misel bojnih sekajočih vozil je potem tudi v zgodnjem srednjem veku ostala živa in so jih marsikje še uporabljali. Slavni italijanski umetnik Leonardo da Vinci, tisti, ki je naslikal čudovito »Gospodovo zadnjo večerjo«, je bil tudi inženir ter iznajditelj, ki je mnogo znal. Ta je napravil načrte tudi za take bojne voze, ki bi, s noži opremljeni, sekali okoli sebe. Ti načrti so nam še ohranjeni.

Ko so iznašli smodnik ter so na bojiščih začele pokati puške in topovi, je kajpada minil tudi čas za take sekajoče voze. Tak voz je namreč mogel poseči v boj le, če je pridrvel do sovražnika. Nova puška ali top pa je vso konjsko vprego z voznikom vred lahko že od daleč pihnila. Tako so ti vozovi prešli v pozabo. Pač pa je znano, da so dolga stoletja nato češki Husiti začeli v svojih verskih vojskah rabiti vozove za obrambo. Iz voz, v katerih so vozili pratež, so v taborišču zgradili kar celo utrjeno gradišče, ki ga niti s tedanjimi topovi ne bi bili mogli docela uničiti, zlasti, ker so tudi sami izza svojega vozečega se gradišča močno streljali s topovi in puškami.

Pred kakimi 400 leti pa je nemški mojster Holzschuher iznašel nov bojni voz, ki bi bil utegnil postati nevarno orožje. Posadka v tem vozu je bila namreč dobro zavarovana, prav tako tisti, ki so voz poganjali. Hraslovi hodi so bili nameščeni na vozu, da so varovali posadko. Skozi te hloče pa so bile napravljene strelne linice na vse strani. Skozi nje je posad-

ka lahko streljala. Celo nekaj metalec plamena je bil na tem vozu narejen. Spredaj in zadaj sta bili napravljene dve žreli, skozi kateri so vojaki sipali na sovražnika zunaj voza vrolo olje in smolo. Voz bi poganjalo osem krepkih možakov kar iz notranjštine.

V nemških vojnih poročilih večkrat beremo o takomenovanih napadalnih topovih. Tudi ta iznajdba ni nova, marveč je tudi 200 let stara. V nemškem muzeju v Nürnbergu namreč še dandanes hranijo model velike lafete, ki je na njej slonel velik top. Oboje skupaj pa bi se pomikalo proti sovražniku ter streljalo. Posadka bi bila le majhna, namreč štirje možje: dva puškarja, ki bi top basala in prožila, voznik, ki bi vozilo vodil in ravnal, ter strojnik. Zadnji bi moral sedeti čisto na zadnjem koncu voza, kjer bi držal za ročaj ter vrtel tisto vreteno, ki bi poganjalo kolesje.

Kajpada ni treba biti inženir, da človek lahko uvidi, da je bila stvar sicer bistro zamisljena, pa se vendarle ni dala izvesti. Da bi en sam človek z eno roko mogel poganjati tako težko vozilo po ravnem in navkreber, je docela nemogoče. Biti bi moral več kakor Herkul. To je bila bistvena napaka te iznajdbe. Prav tista napaka je bila tudi v oni iznajdbi pred štiri sto leti, da bi namreč osem možakov trajno moglo poganjati težki bojni voz. Ker se torej ta iznajdba ni obnesla, je ostala v muzeju.

Iznajditelji v srednjem veku so splošno vedeli, da človeška sila ne more poganjati tako težkih vozil. Zato so iskali nadomestila: vodo ali veter. Vodne sile so sicer že takrat znali uporabljati, vendar ne za poganjanje vozil. Zato so izdelovali vozove, ki bi naj jih gonil veter. Toda v vojski je treba tak voz uporabljati takrat, kadar je potreba, ne pa le takrat, ko ravno veter ugodno pihna. Ker veter ni kazal smisla za vojne potrebe, so ga nazadnje tudi izločili. Zdaj niso imeli nobenega pogonskega sredstva več. Zato je misel počivala. Pred sto leti so sicer iznašli parni stroj, ki je lahko gonil ladje in lokomotive ter tudi cestne vozove. Toda za vojsko in bojne vozove se para ni obnesla. Sele ko so iznašli motor na bencinski pogon, je misel bojnih voz spet oživila. Tako sta Nemca Daimler in Benz pred 50 leti začela delati take motorje, ki so omogočili, da so se bojni vozovi tako izpopolnili.

Ljudsko zdravje

Čebula kot zdravilo. Znanost odkriva staro ljudsko modrost, ki je do novejšega časa veljala za praznoverje ali nesmisel. Prav tako v zdravstvu, ki je odkrilo mnogo zdravil, kakršne so ljudje uporabljali že zdavnaj in jih odkrili zgolj po zdravem nagonu.

To velja tudi za čebulo, ki jo zadnje čase priporočajo nekateri zdravniki kot dobro sredstvo proti prehlajenju. Prav tako ugodne lastnosti kakor čebula, ima tudi česen, vendar se njihova uporaba ne bo posebno razširila, ker je nekoliko prehudoc zdravilo.

Čebula in česen imata dobro lastnost, da sta lahko prebavljiva in da učinkujeta spodbujajoče na izmeho snovi v človeškem ustroju. Doselej še ni bilo znano, da vsebuje čebula zelo mnogo vitamina.

Čebulo lahko uporabljamo kot domače zdravilo proti bronhitisu. V ta namen je treba dve srednjedeбели čebuli razrezati v rezine, posladiti s sladkorjem in pustiti ležati čez noč. Na ta način dobimo čebulni sok, ki ga dajemo plči bolniku. To je izvrstno zdravilo proti kašlju.

Zakaj sehamo? Zehanje povzroča pomanjkanje kisika v pljučih. To se utegne zgoditi, če diha ne delujejo pravilno ali preveč površno. S tem pride pre malo zraka v pljuča in kri bi se lahko zastrupila z nakopičenjem strupene ogljikove kisline. V tem položaju si pljuča v korist vsega organizma pomagajo tako, da vsrkajo nenadoma in z vso močjo kolikor morejo zraka. Posledica: človek zeha. Površno delovanje dihalnega mišičevja ima lahko različne vzroke, običajno utrujenost ali tudi dolgočasenje. Zgodí se pa lahko, da zasehamo tudi zaradi najbolj napetega duševnega delovanja, n. pr. pri postušanju kakšnega zanimivega predavanja. Pozornost nam je osredo-

točena na predavanje, dihanje je postalo nehoto površno in bežno. Pljuča si skušajo nekaj časa pomagati z lažjim, toda hitrejšim dihanjem, če pa to ne zaleže, morajo seči po zehanju. Sosed, ki bi zaradi tega menil, da se dolgočasimo, se zelo moti.

Zaščita boljših otrok na Holandskem. Holandska država je izdala decembra 1934 l. zakon, po katerem mora predložiti vsak učiteljski kandidat, naj že kandidira za katero koli mesto pri vzgoji mladine, spričevalo o popolnem zdravju svojih pljuč z ozirom na jetlika.

Kemično kostilo. Nekki kemik v Londonu je iznašel tablete, ki bodo ljudi zadostno prehranjevale in tudi nasitile. Tablete prodajajo v škatlicah, ki sličejo zavilkom za cigarete. 500 gramov teh tablet nadomešča štiri obroke jedi, torej vsebuje hrano za dva dneva. Tablete so napravljene na podlagi mline mešanice, dodajajo pa acetofeno iz koncentriranega mleka in posušene povrtnine. Kako se bo ta način prehrane obnesel v praksi, se bo šele pokazalo.

Navadno mislimo, da ljudje, ki živijo nemirno življenje, zgodaj umirajo. Podatki zavarovalnic nam pa kažejo, da ni tako. Ljudje v poklicih, v katerih nimajo nikoli miru in oddiha, dočakajo navadno visoko starost in umirajo starejši kakor ljudje, ki živijo mirno, urejeno življenje. Čuden je ta pojav zlasti pri politikih, ki živijo po podatkih zavarovalnic povprečno 70 let, mnogi pa dočakajo tudi 80 ali še več let. Isto velja za generale. Nasprotno pa živje uradniki, kmetje, trgovci in ljudje podobnih poklicev povprečno samo 62 let. Zdi se torej, da način življenja ne vpliva vedno na njegovo dolgotrajnost in da je odmerjeno daljše življenje prav ljudem, ki se morajo dan za dnem prebijati skozi razne ovire.

PRAVNI NASVETI

Plačevanje blaga, uvoženega v Ljubljansko pokrajino. Pokrajinska uprava v Ljubljani je izdala odredbo o plačevanju blaga, uvoženega v Ljubljansko pokrajino iz ostalih pokrajin operacijskega ozemlja »Jadransko primorje« in iz drugih jadranskih pokrajin. Vsa plačila za blago, ki se uvozi v Ljubljansko pokrajino, se morajo opraviti preko Hranilnice Ljubljanske pokrajine v Ljubljani. Uvoženo blago se v Ljubljanski pokrajini ne sme dati prej v promet, dokler ni dokazano, da je položena protivrednost pri Hranilnici Ljubljanske pokrajine v Ljubljani. Hranilnica sme zahtevati, da se protivrednost v celoti ali deloma položi v gotovini. Vrednost blaga se ugotavlja na osnovi izvirnih računov in carinskih prijav s prilogami. Če se dokaže, da je bilo za blago dogovorjeno z dobaviteljem obročno plačevanje, sme finančno ravnateljstvo dovoliti položbo pri Hranilnici Ljubljanske pokrajine — tudi v primernih obokih. Šef pokrajinske uprave sme v upoštevanja vrednih primerih in če se da: zadostna varnost, dovoliti še nadaljnje olajšave. Ta narredba se ne uporablja za blago, ki ga uvozi nemška vojska, višji SS in policijski vodja, organizacija TODT ali kak drug nemški urad za neposredno uporabo.

Sprememba pri kmetijskem oddelku Pokrajinske uprave. Pri kmetijskem oddelku Pokrajinske uprave sta se ukinita odsek za kmetijstvo in živinorejo in odsek za uravnavano kmetijsko gospodarstvo in prehrano. Kmetijski oddelki se deli na sledeče razdelke: a) razdelek za pravne posle; b) razdelek za kmetijsko gospodarstvo (poljedelstvo, živinorejo z mlekarstvom, čebelarje in ribarstvo); c) razdelek za vinarstvo in sadjarstvo (vinogradništvo, sadjarje in vrtnarstvo).

Razpust Gospodarske zveze in Kmetijske družbe. Zaradi sedanje razcepljenosti v kmetijskem združenstvu, je Pokrajinska uprava razpustila Gospodarsko zvezo in Kmetijsko družbo v Ljubljani. Vse premoženje navedenih združenj se prenese na Glavno kmetijsko blagovno združenje. Z vpisom izbrisa v združenem registru po izvršeni likvidaciji pridobe v Gospodarski zvezi vključene zadruge in podružnice Kmetijske družbe članstvo Glavne kmetijske blagovne zadruge z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki izvirajo iz tega članstva po združenih pravilih. Hkrati preneha dejanstvena obveznost članov razpuščenih združenj.

Pritožba na upravno sodišče. L. M. K. Protí upokojitvenemu odloku ste se lani pritožili na upravno sodišče. Radi bi zvedeli, kaj sedaj poslujate upravno sodišče, ki je bilo lani vzpostavljeno. — Upravno sodišče še ne poslujate. Vzpostava tega sodišča je bila namreč z odredbo Pokrajinske uprave v Ljubljani z dne 3. novembra 1943 do nadaljnje odredbe odgodena. Tožbe in pritožbe, vložene pri upravnem sodišču v Ljubljani, kakor tudi vse ostale spise tega sodišča je prevzelo v hrambo predsedništvo apelacijskega sodišča v Ljubljani. Zato se vaša pritožba ne more rešiti. Če mislite, da je utemeljena, vložite predstavko na Pokrajinsko upravo v Ljubljani, ki more ob zakonitih pogojih svoj odlok spremeniti.

Prevoz lastnih pridelkov z dežele v Ljubljano. Glede prevoza krompirja in žita, ki ga pridelajo Ljubljančani v oddaljenejših občinah izven Ljubljane, je Prevod izdal sledečo odredbo: pridelovalec ne sme pripeljati svojih pridelkov naravnost v mesto, temveč jih mora v celoti oddati najbližji Prevodovi zbiralnici. Zbiralnica izda taki stranki pismeno potrdilo o prejeti količini blaga s točno navedbo stanovanja v Ljubljani. Upravičeni stranki bo nato po predložitvi omenjenega potrdila nakazal Prevod (Novi trg št. 4.) količino pridelka, ki ji pritiče po številu družinskih članov. Ta objava se nanaša izključno samo na pridelovalce krompirja in žitaric, ki so posevek pravilno prijavili in še v nobenem primeru ne bodo več izdajala prevozna dovoljenja za kraje, ki so v okolici Prevodovih zbiralnic na deželi. Take zbiralnice delujejo v Skofljici, Grosuplju, Stični, Novem mestu, Kostanjevici, Kočevju, Ribnici, Velikih Laščah, na Rakeku, Brezovici in na Vrhniki. Samo izjemoma se bodo dajala še naprej prevozna dovoljenja iz tistih krajev najbližje Ljubljanske okolice, kjer ni zbiralnic.

55

Razveselil sem se tega poročila. Kakor je človeku hudo, če sliši pripovedovati o kom samo slabo, tako ga veseli, če sliši, da se je kdo spreobrnil in postal dober. Zato se mi je zdelo potrebno, da ga dam poklicati, da ga pohvalim zaradi njegovega vzornega vedenja, poguma in modrosti. Seveda sem se delal, kot da ne vem za njegov predlog glede ujetih divjakov.

Atkins je prišel k meni brez orožja in zelo ponižno. Sprejel sem ga dostojanstveno in ljuberno obenem. Ker je pokleknil pred mene, sem ga povezal, naj vstane in mu počal roko, ki jo je spustljivo poljubil. Ljubeznivo sem ga nagovoril in mu dal razumeti, da so mi znana vsa njegova dobra dejanja in ga vzpodbudil, naj vstraja v dobrem. Njegov zagoreli obraz je zažarel od veselja. Poklonil sem mu nekaj darov in ga odpustil. Obljubil sem mu, da si bom prišel ogledat njegovo kočjo ali bolje njegovo vasico, ki so mi jo že zelo pohvalili.

Nekoga dne sem res odšel s španskim spremetvom z veliko slovesnostjo obiskat Atkinsovo naselbino.

Vatopil sem skozi ograjo, ki je bila kar lepo izdelana in kjer me je pri vratih čakal Atkins. Zagledal sem pred seboj veliko dvorišče in na koncu prostorno hišo, ki je imela obliko panja. Pohvalil sem Atkinsa, on pa mi je skromno odvrnil, da je posnemalet kočje, ki so si jih zgradili divjaki. A ni jih samo posnemalet, ampak je znal izdelati vse bolj lično, kar je pač izdajalo omikanega človeka.

Kočja je bila okrogla. Stena so bile iz lesa, koničasta streha je bila pokrita s slamo. Koča je imela tudi lična okna in vrata. Poleg nje je bilo zgrajeno nekako letno bivališče, ker je bilo v poletni vročini in v deževni dobi nemogoče bivati v kočji. Tukaj si je uredil nekako kovačijo, kjer je izdeloval iz starega železa tečaje, kljuge in druge potrebščine.

Zagledal sem prostorno hišo v obliki panja.

Robinzonove ZGODBE

V kočji je bilo pohištvo, ki ga je tudi naredil sam. Povsod je vladal tak red in snaga, da sem mu moral reči:

»Lepo, Atkins! Človek bi mislil, da za tak red skrbitjo ženske roke.«

Vedno govorim le o Atkinsu, a nikakor ne smem pozabiti njegovih dveh tovarišev, ki sta se prav tako kot njun poveljnik, popolnoma spremenila. Njuni kočji sta sicer bili nekoliko manjši, a enake oblike in prav tako lični. Imela sta skupno polotno bivališče, čigar streha se je držala obeh koč.

Poleg teh je bilo še več manjših koč, ki so služile kot skladišča in žitnice. Tudi staje za drobnico in polja so bila krasno urejena.

Res sem moral vsem tren iz srca čestitati.

Toda tudi ostala dva Angleža nista zaostajala. Njune kočje niso bile nič manj lične in imela sta polja ter staje v najlepšem redu.

Pozval sem suttnje in jih s pomočjo tolmača vprašal, kako ravnaajo gospodarji z njimi. Vsi so izjavili, da ravnaajo z njimi zelo lepo, da radi delajo zanje in strah jih je obšel že ob sami misli na grožnje, da jih odvedejo v njihovo domovino in jih oddajo rojakom.

Tudi to me je zelo razveselilo in zahvalil sem se dobremu Bogu, da se me je poslužil kot orodja za dobra dela na zemlji. Kaj bi brez teh bilo življenje? Kaj bo z nami onkraj groba, če bomo živeli samo zase? Ta očitek bo za dušo dovolj strašen, tudi če ni storila ničesar hudega.

Pripovedovanje Špancev

Zdaj ko sem pripovedoval o svojih Angležih, moram povedati kaj še o Špancih, ki so tudi marsikaj doživeli. Poročal vam bom čisto na kratko vse, kar so mi sami pripovedovali.

V deželi, kamor jih je vrgel vihar, je bilo njihovo življenje med divjaki najhudešno in žalostno. Trpeli so tako strašno, da bi jim bila skoraj ljubša smrt. Nekateri so mi priznali, da jih je večkrat obšla skutnjava, da bi si sami vzeli življenje. Samo vera in zaupanje v Boga jim je dajalo moč, da so vztrajali.

Imeli so nesrečo, da jih je morje vrglo med divjake, ki so bili na najnižji stopnji omike. Nikakih potreb niso imeli in zato so bili brezbrbni za vsak napredek. Njihov razum je bil zelo omejen. Šteti so znali samo do pet, kolikor so imeli prstov na roki. Pri večjem številu so se že zmedli in je zanje vsako bilo le »mного«. Nikakor niso mogli razumeti, zakaj beli možje niso hoteli jesti človeškega mesa, ki je po njihovem mnenju je bilo zelo okusno. Jedli so samo meso sovražnikov, ki so jih zajeli v boju. Drugače niso bili hudobni in so Špancem prav radi pomagali. Radevolje in ne iz dobičkazelnosti so jim pomagali graditi kočje, jim prenašali tovora, nosili vojo in podobno.

Španci pa so jim v zameno pomagali, kadar so jih napadla sovražna plemena. Ker pa so imeli samo

puške brez streliva in niso znali uporabljati lokov, so se borili na ta način, da so se posluževali puške kot klja. Da pa so kljub temu uspeli v bojih so iznašli prav posebno byno zvješčo, o kateri so počitili tudi svoje gostitelje. Zvijaja je bila v tem, da naj bi divjaki kmalu potem, ko se je boj pričel, začeli bežati pred sovražnikom. Španci, ki bi bili skriti v bližini, bi planili sovražniku v hrbet in ga pobijali s puškinimi kopiti. Koliko truda je stalo Špance, preden jim je uspelo pregovoriti nevedne divjake, da so jih ubogali! Nikakor jim ni šlo v glavo, da bi morali bežati, preden so bili premagani. Le nekaj razumejših mladeničev je doumelo zvijačo in ti so prepričali ostale, da so ubogali. Ko so ob prvi priliki izvedli ta načrt in so videli čudovit uspeh, so kmotno tudi ostali spoznali, da je zvijača večkrat uspešnejša od sile. Videli so, da je sovražnika prevzela nepopisna groza, ko so se nenehoma pojavila za njegovim hrbtom neznanja in čudna bitja, popolnoma drugače obličena in oborožena kot oni. Mislili so, da so prišla iz zemlje ali pa izpod neba.

Vendar pa jim tudi ta zvijača ni vedno uspela. V nekem boju so divjaki pobili pet Evropejcev z možnimi klji, enega pa so ujeli.

Ko so ostali videli tovarite na tleh, so napeli zadnje sile in planili na sovražnika. Posrečilo se jim je, da so ga pognali v beg. Zal so šele potem ko je bilo že prepozno, opazili, da so divjaki odvedli kapitana. Bili so silno prepadeži, ker so vedeli, kako strašna usoda ga čaka.

Ko pa so ga pozneje zopet zagledali pred seboj zdravega in veselega, kar niso mogli verjeti svojim očem. Mislili so, da vidijo prikazen iz onostranstva. Kar verjeti niso mogli, ko jim je pripovedoval o svoji rešitvi.

Pripovedovanje jih je silno prevzelo. Še bolj pa so bili ginjeni, ko so zagledali kruh in ostale darove, ki sem jim jih poslal. Pripovedovali so mi, da je vsak izmed njih sprejel kruh kleče, ga poljubil in močil s solzami, preden ga je vzel v usta...

Tudi zdaj, ko so to pripovedovali, so bili ginjeni. Prav tako sem bil njen jaz. Po končanem pripovedovanju smo vsi skupaj molili preprosto, a vzvišeno molitev: Oče naš...

Ti ubogi Španci, ki so bili pristljeni hreniti se z xelišči, koreninami in jagodami, so znali prav vrednotiti besede: Daj nam danes naš vsakdanji kruh.

Pripovedovali so mi to in še mnogo drugega, kar pa moram opustiti, da se moje pripovedovanje ne preveč zavleče. Na koncu pa mi je pripovedovalec dejal nekaj lepih besed, ki jih napišem, ne v lastno pohvalo, pač pa zato, ker razkrivajo njihovo hvaležnost in zavest, da so ljudje samo orodje v rokah božje Previdnosti. Dejal mi je:

»Gospod guverner, dovolite, da se vam hvaležno zahvalimo. V vas vidimo dobrotnegega angela, ki nam ga je poslal nebeški Oče.« Vsi so prikimali in mi drug za drugim poljubljali roko. V drugem primeru bi

tega ne dopustil. V tem trenutku pa sem tudi sam čutil, da mi je boljše Previdnost res zaupala posebno poslanstvo. Čast ni šla meni nevrednemu, ampak edino le Bogu, čigar ponižno orodje sem bil. O tem sem bil in sem tudi zdaj trdno uverjen.

Sprava.

Kako dobro in prijetno je, če prebivajo bratje skupaj! Te besede sem bral v svetem pismu in jih zelo cenim.

Varnost in razcvit male naselbine sta bili dejstvi, o katerih ni bilo treba več dvomiti. Toda mir, mir med naseljenici, tega še ni bilo v celoti in prav tega sem jim hotel še zagotoviti.

Kapitanu, ki sem ga imenoval za svojega naslednika, sem dejal sledeče besede:

»Odele bom in zaradi starosti se brez dvoma ne bom več vrnil. Zato vas imenujem za guvernerja in sem prepričan, da se nad vami nisem prevaral. Dobro poznate moja čustva in moje želje. Prepričan sem, da boste znali voditi naselbino bolje od mene. Nikogar ne smem odvesti, da bi s tem ne naredil krivice ostalim, ki bi morali ostati tukaj. Ko se vrnem v Anglijo, bom s pomočjo nečaka in drugih poskrbel, da bo od časa do časa pristala tukaj kakšna ladja. V zameno boste pripravili živila. Če bi kdo hotel zapustiti otok, mu tega nikar ne branite. Skušal sem zadostiti vašim najnovjšim potrebam in sem pripeljal s seboj blago in ljudi, zdaj bi rad uredil še neko zadevo in vi, gospod guverner, mi morate pomagati.«

Španec se je globoko priklonil in dejal:

»Prav rad, z vso dušo.«
 »Tudi s telesom, če je treba?«
 »Samo povejte, kaj želite in vaša volja, se bo izpolnila.«
 »Želim, da bi bil pred mojim oči-hodom popoln mir med Španci in Angleži, da bo zares ena čreda in en pastir.«

»Vaša želja je tudi moja in to je zelo dolgo. Manjkala je samo slovesna prilika, hekršna se nam nudi zdaj.«

Ukazal sem pozvati vseh pet Angležev in jim govoril vprito Špancev. Atkins je odgovoril z vso iskrenostjo in priznal, da je največ kriv. Z vso skesanostjo je priznal, da je njegova krivda še toliko večja, ker mu njegova dva rojaka nista naredila ničesar hudega, od Špancev pa je prejel same dobrote. Večkrat je že zaslužil, da bi ga obesili in bi to storili popolnoma upravičeno. Zgredil se je pred menoj na kolena in me prosil odpuščanja zase in za oba tovarita.

»Ne mene,« sem mu dejal, »prosite odpuščanja gospoda guvernerja.« Pri teh besedah sem pokazal na španskega kapitana.

Vsi so bili presenečeni. Ko sem to besede še ponovil in jih pojasnil, so Španci začeli ploskati meni in mojemu nasledniku. Ubogi Atkins pa je ves zbežan še vedno klečal in ni vedel, kaj naj stori. Še enkrat sem mu dejal, naj prosí odpuščanje novega guvernerja kar je tudi storil.

Guverner mu je odvrnil, da mu iz srca odpušča ter pohvalil njegov pogum in neustranost njegovih tovarišev v bojih z divjaki. Da še bolj potrdi resničnost svojih besed, je imenoval Atkinsa za svojega namestnika. Vsem sem toplo priporočil složnost in marljivost.

Ko sem končal, so se vsi objeli kot dobri bratje. Bil je to njegov ginljiv prizor.

(Dolbe orih...)

Križem sveta

Ali so mravlje nadloga?

Človek gleda na mravlje, ki so mu podoba pridnosti, v splošnem z naklonjenostjo. Ne šteje jih niti med nevaren niti med nadležen mrčes, ne smatra jih za zajedavce. Občudujemo dobro urejene državne tvorbe mravelj, njih smotno gradbeno delo, njih življenjske navade in se ne razburjamo, če nam kdaj na sprehodu skozi gozd zlezajo v obleko. Celo njih izločino, mravljinjski špirit, cenimo kot izvrstno osvežilno in zdravilo zoper revmo. Tudi gozdar nima ničesar zoper mravlje. Rahljajo zemljo in uničujejo pršice ter druge gozdne škodljivce.

Manj pa jih ceni vrtnar in kmetovalec, ker ogrožajo mladi posevek. Predvsem pa imajo posebno nagajanje do družine uši, ki je človek ne more videti. Naravnost v nadlogo pa se lahko spremene mravlje na pokopališčih. Ne samo to, da njih gnezda na teh mestih ne koristijo lepoti, temveč škodujejo pokopališkimi napravami tudi z izgrevanjem tal.

Odkod »španska gripa«

Bacil, ki prinaša to nalezljivo in tudi lahko nevarno bolezen, živi izključno v blatu Rumene reke. V Evropo ga prinašajo ladje. Rumena reka poplavlja čisto svoje obrežje in pušča na njem mnogo blata. Ko se blato posuši, se začne razkrajati v prah in veter ga odnaša na vse strani, tudi na ladje, ki vozijo v evropska pristanišča. V dokaz navaja, da je 1918. v letu velike poplave kitajske reke, »španska« posebno divjala po Evropi. Poplave se ponavljajo vsakih 28–30 let, naslednja huda gripa bo torej leta 1946. Nalezljiva bolezen bi se po mnenju angleškega zdravnika dala odpraviti le, če se Rumena reka uredi.

Ali so znamenje zdravju nevarne

Pred nekaj leti so dvignili ameriški zdravstveniki velik krik proti znakmi, češ da je nevarna raznašalka kužnih bacilov. Nato je raziskal nevarnost znamenje bruski higienik prof. F. W. Bach in prišel do zaključka, da ta nevarnost nikakor ni tako velika. Posebno, ako kupimo znakmo tako rekoč iz prve roke, to je na pošti, ni zelo verjetno, da bi bila bolj nesnažna nego mnogi drugi predmeti, s katerimi imamo opraviti. Na vsak način pa bi bilo žefeti, da bi bili povsod, kjer se prodajajo znamenje, občinstvu na razpolago ovlažilci za znamenje (mokra goba). Samo ob sebi se razume, da nihče ne bo z jezikom ovlažil že rabljenih znamenj. Filatelisti čistijo in osvežujejo znamenje v bencinu in marsikdo misli, da je s tem znakmo tudi razkužil. To je pa znota. Razni bacili ostanejo živi v bencinu po več ur in celo po več dni.

Svoj nos pogledj

V zadnjem času prorokujejo človekov značaj celo po nosu. Velik nos, pravijo novi učbenjaki, pomeni dober značaj. Po značaju slabi ljudje imajo majhne nosove. Če je gornji del nosu bolj razvit od konca, so duhovne lastnosti močnejše od čustvenih. Ljudje močne volje in precejšnje nestrpnosti imajo orlovske nosove, potlačen nos priča o neiskrenosti, vihravosti in lokavosti. Oster nos dokazuje prepirljivost. Dolge nosove imajo ljudje, ki jih radi vitkajo v tuje zadeve. Debele nosove nosijo ljudje, ki so nagajani h gmotnim skrbem in jim je užitek nad vse. Rdeči nosovi pa svoje nosilce že po barvi izdajajo. — Torej pogledj svoj nos!

Z elektriko so zdravili že pred Kristusom

Prvi zdravnik, ki je vedel za zdravilno moč elektrike, je bil Rimljan Skribonij. Skribonij je predpisoval 48 let pred Kristusom bolnikom z revmo in kroničnim glavobolom — električne ribe. Te električne ribe, za katerih moč je vedel, so morali bolniki polagati na telo. Pravi električni tok so začeli v zdravstvu uporabljati šele v novejši dobi.

Slava krompirja

Zanimivo bi bilo ugotoviti, čim se je Evropa prav za prav v prvi vrsti hranila, ko še ni poznala krompirja. Ta rastlina raste v svoji domovini, v južnoameriških Andah, še danes divje in jo je Anglež F. Drake prinesel s seboj v Evropo, oziroma Anglijo šele v zadnji tretjini 16. stoletja. Spočetka so jo cenili kot samo okrasno rastlino, pozneje kot krmo za prašiče. Šele leta 1770. jo omenjajo kot človeško živilo.

To živilo ni kar si bodi, pa čeprav dobimo celo med strokovnjaki ljudi, ki ga ne cenijo posebno. Beljakovina je n. pr. v krompirju v dosti ugodnejši sestavi nego v večini žitaric, vrhu tega jih krompir prekaša po količini vitaminov. Posebno dosti ima vitamina B in C, ki sta zelo važna za zgradnjo človeškega telesa. O prvem vitaminu vemo, da preprečuje hudo bolezen beri-beri, ki nastopa posebno v tropskem pasu z omrtvičenji, dihalnimi težavami in vodenicami. Vitamin C, ki je zelo odporen napram zimskemu mrazu, preprečuje spet skorbut. Naziranje da pospešuje krompir rahitisi, je brez podlage. Prebivalci otoka Tristan da Cunha, ki se dviga samotno sredi južnega Atlantika, se preživljajo skoraj izključno s krompirjem a so vendar med najbolj zdravimi ljudmi na svetu.

Kopalna moda pred stoletji

Moda kopanja ob morju je stara komaj nekaj čez sto let. L. 1815 je prišla hči cesarice Jožefine, holandska kraljica Hortenzija, na normandsko obalo, da bi si popravila zrahljano zdravje. V avgustu 1824 je vojvodinja de Berry prebila dva tedna v Dieppu in se je potem vračala v naslednjih letih. Mesto Dieppe je postalo namah slavno morskopolje.

Prva kopel vojvodinje de Berry v morju je bila pravi dogodek. »Madame la Duchesse« je nosila hlače iz črnega satena, ki so segale do stopal, skoraj enako dolgo oblačilo in klobuk iz naolienega platna. Ceremonial je zahteval, da je gospod dieppski župan spremljal v fraku in z lakastimi čevlji njeno kraljevsko visokost do roba morja, pri tem je moral držati njeno desno roko. Šele ko ji je voda segla do kolena, je spustila njegovo roko...

Kopalni kostumi tistega časa pred sto leti so razstavljeni v muzeju kopalnih kostumov v Trouvillu in so v veliko zabavo današnjim kopalcem, ki jim kostumi manj zakrivajo nego odkrivajo. Tudi Trouville so šele l. 1834 odkrili kot obmorsko kopalnišče, in sicer ga je odkril Aleksander Dumas, avtor »Grofa Monte Christa« in »Treh mušketirjev«. Trouville je bil tedaj majhno mestce. Njegov sosed Beauville pa je nastal šele pozneje. Vojvoda de Morny je dal zgraditi mične vile, ki se pneo po njih vrtnice, in ravne ceste, l. 1858 pa je tja privedel ves cesarski dvor.

Nekaj pogledov v trenutke, ko se človek posavlja od življenja

Pri nas si predstavljamo smrti kot okostnjak s koso v roki. Otroci so je manj boje kakor odrasli, odrasli spet manj kakor starčki. Smrtni boj Azijca je drugačen od onega Evropejca, umiranje kmeta spet drugačno od živčeno razkrojena meščana. Kitajec umira z nepopisno vdanostjo, Afganistanci se ne počajo ob smrti najožjih sorodnikov. Indci pa so morča ob smrti najbolj zbežano ljudstvo. V predkrščanski dobi pa so si nekatera ljudstva predstavljala smrt kot spečo deklico, ki počiva v naročju matere-noči in brata-spanca.

Zdravnik Robert Kenna, ki je stal ob smrti nedelje stotine ljudi, je dejal, da smrti strah izgine z obraza v trenutku, ko napoči zadnja ura. Drugi zdravnik, ki je umiral, pa ostal živ, pripoveduje: »Izgubil sem najprej čut tipanja, potem vida, nato okus in nazadnje vonj. Nasprotno se je sluh še bolj okreplil. Po

Križanka št. 34

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10					11			
12			13		14	15		
16		17				18	19	
	20				21		22	
28								
24	25			26	27			28
29	30	31					32	
33	34	35				36		
37			38		39			
40								

Vodoravno: 1. štirih apostolov berilo, 10. vodna žival, 11. teža zaboja, 12. žensko ime, 13. srd, 15. veznik, 16. kazalni zaimek, 17. znamka fotografskih aparatov, 19. nikalnica, 20. okorel, 21. čir, 23. usmiljeni človek iz evangelija, 25. vodna žival, 27. čebelji skupek, 29. del kolesa, 31. zdravilo za malarijo, 32. staroslovanska pijača, 33. bosanska reka, 35. kineška nikalnica, 36. oče, 37. koroška gora, 39. obok, 40. sestra sv. Marte.

Navpično: 1. grška boginja, 2. alkoholna pijača, 3. arabsko oblačilo, 4. predlog, 5. vrt ob hiši, 6. latinski veznik, 7. loščilo, 8. azijska država, 9. grapa, 13. bogataš, 14. pisatelj zbadljivk, 17. šalivec na odru, 18. kujavec, 20. takšen, 22. nebasa, 24. zlom, 26. sinova žena, 28. tnalno, 30. del stanovanja, 32. ime živčnega slovenskega pesnika, 34. namig, 36. rimski pozdrav, 38. dve tretjini srca, 39. kratica za sledeči.

Rešitev križanke št. 33

Vodoravno: 1. Kot, 4. oko, 6. lan, 9. obok, 10. soba, 11. lak, 12. Pad, 14. meh, 15. ud, 16. nagon, 18. l. r., 19. mre, 21. rum, 22. Rab, 24. Ba, 25. bojar, 26. rt, 27. ima, 28. Beč, 29. dan, 30. ja, 31. Devin, 33. si, 34. ar, 35. kan, 36. at, 38. ilok, 40. orje, 42. Gibraltar.

Navpično: 1. Kolumbija, 2. obad, 3. tok, 5. Kragujevac, 6. lom, 7. Abel, 8. nahrbtnik, 12. parobek, 13. domačin, 16. no, 17. NR, 20. rama, 23. Aras, 31. drob, 32. nart, 34. ali, 37. tja, 39. kr, 40. ol.

telesu sem čutil, kakor ča me po prijetni kopeli zavijajo v rjuho. Naenkrat je mraz lezel z nog v meča in kolena, slišal sem prihajanje in odhajanje svojcev, jok in brisanje z robci. Čul sem, kako so zdravniki pritrdili domačim da umiram, kako me je pograbil neki šum, da sem izgubil zavest in zaspal... Bilo je to smrti no hropenje, ki sem mu zaenkrat usel...

Nekje je lokomotiva odrezala nekemu potniku obe nogi. Prestrašene gledalce je tolažil s vzklikom: »Prijatelji, saj nič ni, prav nič. Umrl je, ne da bi vedel za svoje stanje...

Agonija je samo zadnje migljanje migotajoče svečke. Naj bo smrt kakršna koli, v samem dejanju umiranja ni trpljenja. V območju smrti moremo stopiti z isto lahkoto kakor v življenje. Ko je Sokrat še umiral, je začutil težo na nogah. Legel je na hrbet in ni čutil stisljajev, ko ga je mož, ki mu je prinesel strup, grabil za mrzle noge. Ko je bil spodaj del telesa že ves hladen, je Sokrat naenkrat dvignil glavo in dejal možu, naj nemudoma nese k sosedu petelina, ker so mu ga dolžni... Na vprašanje, če ima še kaj naročiti, je veliki grški filozof utihnil, bil je že mrtev...